

radjon újabb babért fűzni a réghez. Hiszen 75 éves volt már akkor. De Hugo Viktor nem hiába tüneményeszerű jelenség: öreg napjaiban mutatta be alkotó ereje csodálatos nagyságát. A világtörténet nagyszerű mozzanatait felölélő «Századok legendájának» két kötetét is ide számítva, egy év (1877—78) alatt nem kevesebb, mint öt műve jelent meg a könyvpiacra. «Hogy lesz az ember nagyapává» című, gyöngéd, nemes érzelmektől áthatott költeményére csakhamar következett az «Egy bűn története», melyben mint historikus mutatja be magát, leírva a decz. 2-ki államcsíny történetét két kötetben, ritka közvetlenséggel s megkapó drámai erővel.

Ugyanezeken közt a francia sajtó, hogy az ősz költő lantos költeményeit gyűjti össze két kötetre, melyet «Toute la lyre» címmel készült közrebocsátani. Ugy igyekeztek akkor megmagyarázni e hihetetlen tevékenységet, hogy műveinek nagy része már a költő száműzetésének ideje alatt készült el, azóta csak furt-faragott rajtuk s pótolta a hézagokat.

Ákárhogy van is, Hugo Viktor teremtő ereje nem csökkenő nagyságában állt a közönség előtt. Még 1878-ban jelent meg a «Pápa» című költeménye, melyben egy ideális pápát fest. Egy évre rá következett a «La pitie suprême» című költeménye, melynek alap-esszméje ez: «Legyetek könyörületesek a szegény királyok iránt, mert ők igazán szánalomra méltó emberek!» E mű pendantja ama műveinek, melyeket az általános amnesztia s a kommunardok megkegyelmezése érdekében írt.

S mi alatt részt vett kora mozgó eszméinek vitatásában, részt a politikai, társadalmi és irodalmi közügyekben s mint ember, honpolgár és törvényhozó teljesítette kötelességeit, még maradt ideje rá, hogy megírja hatalmas bölcselmi szatiráját és közrebocsássa a «Szamar» név alatt.

És még mindig két nagy költeménye van az asztal fiókjában: «A sátán vége» és «Isten». Ez utóbbi költeményét valamennyi alkotásai között a legtöbbre becsüli s még legbizalmasabb barátainak se mutatta meg. Azt akarja, hogy csak halála után lásson napvilágot.

Hugo Viktornek rég kijelölté helyét a Parnasszuson az irodalomtörténet. Hogy nyolcvanadik évébe lép, csak alkalmul szolgál arra, hogy nemzete kifejezze hódolatát nagy szelleme iránt. E hódolatban, mind ama, részben jogos támadások dacára is, melyek kivált utolsó műveinek egyes részei ellen emelhetők, bizonyára minden mivel nemzet osztozik s a magyar irodalom munkásai helyesen escelekedtek, midőn a magok részéről is kifejezték tiszteletüket a nagy költőhöz intézett iratukban, melyet egész terjedelmében ide igtatunk:

«A nagy gondolkodónak, a kitűnő költőnek számos évet kíván még a magyar sajtó. Hugo Viktor nem lehet egy nemzete; ez a név mindenkor öröke marad a szabadság híveinek, mi pedig azt hisszük, hogy jogosan tartjuk őt a miénkné is. A színházban megtapsoljuk azokat a halhatatlan typosokat, melyeket az ő lángese alkotott; a mi hírlapjaink, mint ugyanannyi trónbeszédet gyűjtik a gyöngéd védelmezőjének minden szózatát; a mi nőink szavalják a költő verseit; a mi ifjaink az ő nevének tisztelésében növekednek föl. Mi nem fogjuk őt elfeledni soha: szerencsétlenségünkben hatalmas hang szólalt meg, hogy támogassa ügyünket; a mi száműzöttjeink a szintén száműzöttnél menedéket és vigasztalást lettek egykor. Mi, a magyar sajtó munkásai, örökre emlékezni fogunk azokra az ékes szavakra, a melyek harmincz éve a sajtó szabadságának érdekében francia szöszékről hangzottak, és bátorítanak, hogy teljesítsük a reánk váró kötelességet, azt a kötelességet, hogy a civilizációval együtt épöljünk országunkban a rendet és a szabadságot. Mit kívánhatnánk Hugo Viktornak? Életében napon-

kint látta növekedni halhatatlanságát. Részítse őt isten abban a legnagyobb szerencsében, hogy Franciaország és az emberiség javára megérje az általa védelmezett elvek diadalát».

DALOK.

I.

Hegy tetején járok fenn a magasban,
Ugy szeretnék megfürdeni a napban!
Tüzes lángját hadd érezném ajkamon
A galambom, a mikor megcsókolom.

Lent alattam száll a felhő sötéten,
Azt gondolom, fenn vagyok már az égen;
Szeretném is, kedvesemhez ha megyek,
Álmaiba beleszőni az eget.

Sok bajom volt már nekem lenn a földön,
Ide fent az embereket kerülöm,
S angyaloknak tanulom el szerelmét,
Hogy a rózsám boldog legyen velem még!

II.

Nézek, nézek bújbajos szemembe,
Mintha néznék mélységes tengerbe;
A tengerben ezer csillag játszik,
Szemeidben fényes tenger látszik.

Ó, mi szép a tenger csillogása!
Ó, mi szép a lelkek ragyogása!
Míg elnézem, nem tudom, mit érzek,
Csak azt tudom, imádkozom érted!

III.

Sötét felhő száll az égen csöndesen,
Jársz tűnődve a kis kertben, kedvesem;
Rózsalevél újaid közt, szagatod,
Szemeidet sötét felhőn jártatod.

Szerelemnek tengeréből szálla fel
Az a felhő, sötét felhő oda fenn;
S én is, én is eltűnök, nézve rád,
Néve vágygylal szemeidnek sugarát.

Ha lelked is felszállna a felhőre,
Szép szivárvány lenne ott fenn belőle
S szép szivárvány lehajolna majd azért,
Hogy a tengert megcsókolja gyöngyért!

Fejes István.

ŐSZSZELE.*

Az őszi szél már tépi, szórja
A fák, virágok levelét,
S kiséri halk gyászindulójá
A bús temetkezésre szét...
Elnézem és úgy fáj nekem,
Ugy fáj: így látni a virágot...
— Ah! újra látom hervadásod!
Hervadt virágom: gyermekem!

De a levél im most a széllel
Az ég felé repülve száll...
Oh ládd, csak alig hervadt még el
S az ébredés jelképe már!
A szirmokon, a helyeken
Szelid sejtéssel szakadoz fel...
— Ah! ily szeliden hervadt el
Az én virágom: gyermekem!

Majd jó tavasz, jó... s újra minden,
Szin, pompa, minden visszajő...
Virág kinyílik kerteinkben,
Virágos lesz erdő, mező...
Hegy oldalán s a völgyeken —
Oh, mindenütt lombok, virágok...
— Ah! téged újra mikor látlak,
Virágom: édes gyermekem?!

Dömötör Pál.

MAGYAR-CZIGÁNY DALOK.

1.

Két fekete szemed mián
Elhagytam az édes anyám.
Három rása-szoknyát vettél,
Három hétig ölegettel.

* Felolvastatt a Kisfaludy-társaság február 23-iki ülésében.

Visszaadom mind a hármat,
Haza megyek bus madárnak,
Már lett már a szeretőd,
Csókkal etetgeted őt —
Törd el, Uram! szárnyamat,
Hadd pihenjek föld alatt.

(Dr. Meltal után.)

2.

Mikor megszülettem én:
Feküdtem a rét füvén;
Nem ügyelt rám senki sem,
Esz volt kereszt-vizem...

3.

Erdőn madár énekel,
A cigány is táncra kel:
«Szép pünkösdi! csak te jövel még,
Elfelejtjük tél keservét!»

4.

Nem ismertem az apám,
Nincs barátnak gondja rám;
Édes anyám meghalt rég,
A szeretőm megcsalt rég,
Csak te, drága heggedüm,
Kisérsz mindenüve hűn!

5.

Jó isten, a feleségem
Hamar idéveztél az égen —
De ha ő is mennyei mén:
Szállást ott nem kérek én!

(Dr. Willsoeki után.)

Szász Béla.

EGY Ó-KORI VERNE.

Verne, a fantasztikus regények, a holdbátutazások és a világtérben való kalandozások írója, kit lapunk olvasói művei után eléggé ismernek, nem áll előd nélkül az irodalomban. Magában Franciaországban a jó Fontenelle idejében valóságos bon-ton-beli dolog volt rajogni a más világban játszó regényekért, s már előbb egy páter Kircher, Kusanus bibornok, Huyghens és mások irtak hasonló tárgyu elbeszéléseket. Cyrano de Bergerac pedig egy valóságos holdbátutazást tett közzé, abban a formában mint később Verne, csak hogy nem ágyugolyó segítségével, hanem vad hattyuk szárnyain emelkedett oda. Még akkor nem ismerte a világ azt aényt, hogy a földtől bizonyos távolban nincs levegő, s azt gondolták, hogy egy madár akár a holdig elrepülhet. Cyrano elbeszélte az ott talált emberek állapotát, alakját, szokásait stb. Szerinte ott az emberek négykézláb járnak és sokkal óriásibb termettel bírnak, mint mi. De nem épen valami vendégszeretők, s őt is, noha eleinte a legnagyobb előzékenységgel fogadták, később majdnem hogy lehajították magas lakóhelyükről a földre. Csak hattyuinak szárnyaira kelve érkehetett ismét vissza földi honába.

Hogy az emberek ilyes gondolatokkal foglalkoztak, hogy föltételezték, miszerint a holdban is lehetnek lakók, s aztán kiszínezték azok viszonyait: azon nincs semmi meglepő, mihelyt egyszer tudvalevő dolog volt, hogy a hold is oly gömb, mint a mi földünk, ha tán jóval kisebb is annál. Meglepő azonban az, hogy a régi klasszikus világban is, Ó-Görögországban akadt író, a ki hasonló gondolatokkal foglalkozott. A görögök csillagok felőli nézetével az a fölfogás homlokegyenest ellenkezett, hogy a hold lakható legyen; ők az egész világrendszer szilárd oszlopokon nyugvó kristály-boltozatnak képzelték, melyen hét különböző távolságban egymás mögött mozogtak az égi testek. Az a tudós pythagoreus is, ki először mondogta ki, hogy a hold felülete lehet akkora nagy, mint egész Attika: halálra üldözöttet, s csak a nagy Perikles közbenjárásának köszönhető, hogy halálbüntetését száműzetésre változtatták.

A görög fölfogás szerint, a mint azt Homér megírja, a hold naponként egyszer aláhanyat-

lik a tenger hullámaiba, ott a világ legszélét képező Tulae szigeteken tul, s miután megfürdött az óceánban, s a világot tartó oszlopok alatt elhaladt volna egész keletig, másnapra ismét az Okeánból üti föl fejét. Csak később, az egy Plutarkh merre, támaszkodva Aegyptus földén tett tapasztalataira, másképp fogni föl a holdat, s egy értekezésében, melyet a holdban látható arczról irt, azt bizonyította, hogy az gömb s talán lakva is van. Az ott levő fényes helyek, mondá nagy természetudományi érzékel, nem egyebek mint hegyek, melyek a hajnalfényt visszatükrözik, s a hegyek és halmok oldalán arany és ezüst folyik, úgy hogy az ottani vidékek szépségre nézve messze túlhaladják a mi virágokkal ékített mezőinknek kiességét. A holdnak szerinte megvan a maga külön napja is, mely sugaraival bevilágítja és a mezők füveit fölneveli, hanem azokon a tájakon nem esik soha, mint Egyiptomban sem az esztendő bizonyos részében. Hogy pedig állatok is laknak ezen a világrészen, kitiunik leginkább onnan, hogy Peloponeuszban állítólag meg is találtak egy oroszánt, mely onnan esett alá. Ha pedig oroszán van, kell embernek is lennie. De ezek az emberek különböznek tőlünk nagyon, a mennyiben nincs szájuk, s nem esznek, hanem bizonyos gyökérnek a füstjével táplálják magokat.

Nála is tovább ment a *Sanosati Lukianos*, a ki valóságos utazást irt le «Sozomena» ezim alatt, melyet ő a holdba tett. A viszonyokat oly élethűen vázolja, mintha csakugyan személyes tapasztalás alapján írta az egészet s a tőkely, melyet elér, nem igen áll mögötte annak, melyet a francia regényíró műveiben oly fölötté magasztalnak.

Lukianos ugy adja elő a dolgot, mintha maga járta volna be a leirt helyeket. Társaival együtt hajóra száll, s így indul el a hold felé. Az Ikarus példája, ki a magasból esett alá a tengerbe, óvatosságra inti, s nem szárnya kél, hogy a fölöttünk lebegő holdba emelkedjék, hanem a hajót választja, s a felé a vidék felé veszi útját, a hol a hold az óceánba merül, s abban az időben akarja megközelíteni, midőn az maga a tengerbe hanyatlik.

Társaival együtt végigvitorláz a Földközi-tengeren, s áthaladva a Herkules-oszlopokon, kimerészkedik az örökké habzó Óceánra. Az «ultima Tulae», a most Izlandnak nevezett sziget felé veszi útját, s miután elhagyta azt is, hetvenkilenc napi szakadatlan erős szél által hajtva egy szép, fákkal sűrűn benőtt szigethez ér. A csábító szellemeket ez. Folyóiban bor folyik, s minden egyetese szőlőke egy-egy hizelgő asszony. A hajósok egy része meghagyja magát vesztegetni a szépség által és ott marad, de Lukianos kevés számú barátával fölkeresi újra a hajót, s a végtelen tengeren tova halad.

Egy napon, midőn már nem messze képzeli magokat a hold firdőhelyéhez, vihar keletkezik, s isszonyu erővel kapja hajójukat a magasba. Eme tájakon a testek már nem sulyosak, s a mi egyszer jó magasra földobott, nem száll többé alá. A hajó is ott lebeg a felhők határára tul a levegőben, s hét nap és hét éjjel boldyong ott céltalanul föl s alá. Csak a nyolcadik napon látnak ismét földet, egy szép kikerekített szigetet, mely ott lebeg szintén a levegőben és lakva van. E kerek, s magasban lebegő sziget a hold. Kikötnek. Alig hagyják el a hajót, s teszik lábukat a szárazra, látniuk kell, hogy ez nem elhagyott pusztaság, erdők és mezők találhatók, s az egésznek külső formája olyan, mintha csak a földön járnának föl s alá. A hasonlatosság még nő, midőn városokat is találnak magok előtt, melyek épen

GRÓF ERDŐDY SÁNDOR.

(1802—1881.)

«Ki ne ismerné gróf Erdődy Sándort, a főrendiház és legrokonoszenesebb tagját, ki — hosszú élete nagy részét külföldön töltötte, de az nem idegenítette el sem nyelvben, sem érületben; hazafi maradt minden tekintetben; a haladás barátja, ki bizik nemzetünk jövőjében.»

Igy kezdte Pulszky Ferencz, egy szellemes tárczacikkben, Vépen gróf Erdődy vasmegei kastélyában 1877 nyarán tett látogatása leírását, s most, midőn az ősz főur halálának benyomása alatt róla meg akarunk emlékezni, mi sem kezdetjük jobban e rövid megemlékezésünket, mint e szavakkal: ki ne ismerte volna őt, a hazafias főnemes, a főrendiház egyik legrokonoszenes tagját, kit tevékenyen láttunk közmívelődési intézeteink nem egyikének élén, az akadémia igazgató tanácsában, a képzőművészeti társulat alelnöki székében s azok közt, kik nem csak hivalganak a tulajomány és művészet pártolásával, hanem valódi érzéssel is bírnak minden iránt, a mi európai s minket is a művelt Európa nemzetei közé emelhet.

A vépi látogatás egyébiránt igen jó alkalm volt nem csak e szép főuri kastély leírására, hanem gazdájának a jellemzésére is; s mivel alább mi is közlünk egy pár részletet e szép kastély rajzából, föl fogjuk használni ez alkalmat, hogy oly jó kalauz kezén, mint Pulszky Ferencz, annak ne csak külsejével, hanem szellemével is megismerkedjünk. Mert ha maga a porhüvely, melyben az elköltözött szellem lakozott, érdekes és jellemző a benlakó szellemre nézve, miért ne a ház is, melyet maga alkotott vagy rendezett be magának saját izlése és kedve szerint.

Erdődy Sándor gróf régi főnemes családból származott, mely — mint a Zrinyiek — egyaránt otthon volt Magyar- és Horvátországban, s ez utóbbinak nem egy bánt is adott, mióta a horvát bán a magyar zászlócsok sorában a harmadik helyet foglalja el. Maga Sándor gróf ugyan a család vasmegei birtokán született, de a családnak tekintélyes birtokai vannak Horvát-Szlavonországban is s ő mint Varasdmegye örökös főispánja és Varasd várának örökös kapitánya, e tisztet tényleg is viselte.

Fiatalságában, miután nagyobb utazásokat tett Nyugat-Európában s Anglia- és Franciaországban hosszasan időzött — nem mint akkoriban többen, a magyar nagybirtok jövedelmeinek elpazarlása s az idegen szellem elajátítása végett, hanem világlátás és tapasztalás-szerzés czéljából — hazá jött s főnemesi előjogánál fogva a pozsonyi országgyűlések felsőházában megjelenve, ott Baththyány Lajoshoz, gróf Teleki Lászlóhoz, b. Eötvös Józsefhez, szóval a főrendi tábla ellenzékéhez csatlakozott, mely ugyan kis számánál fogva nagyobb sikeret nem vívhatott ki, de ébren tartotta e részben idegen szellemű, részben megcsókonyosított ősi gyülekezetben az európai eszmék s a szabadság és alkotmányosság szellemét, hogy mikor az óra üt: a törvényhozás eme faktorát se találja készületlenül.

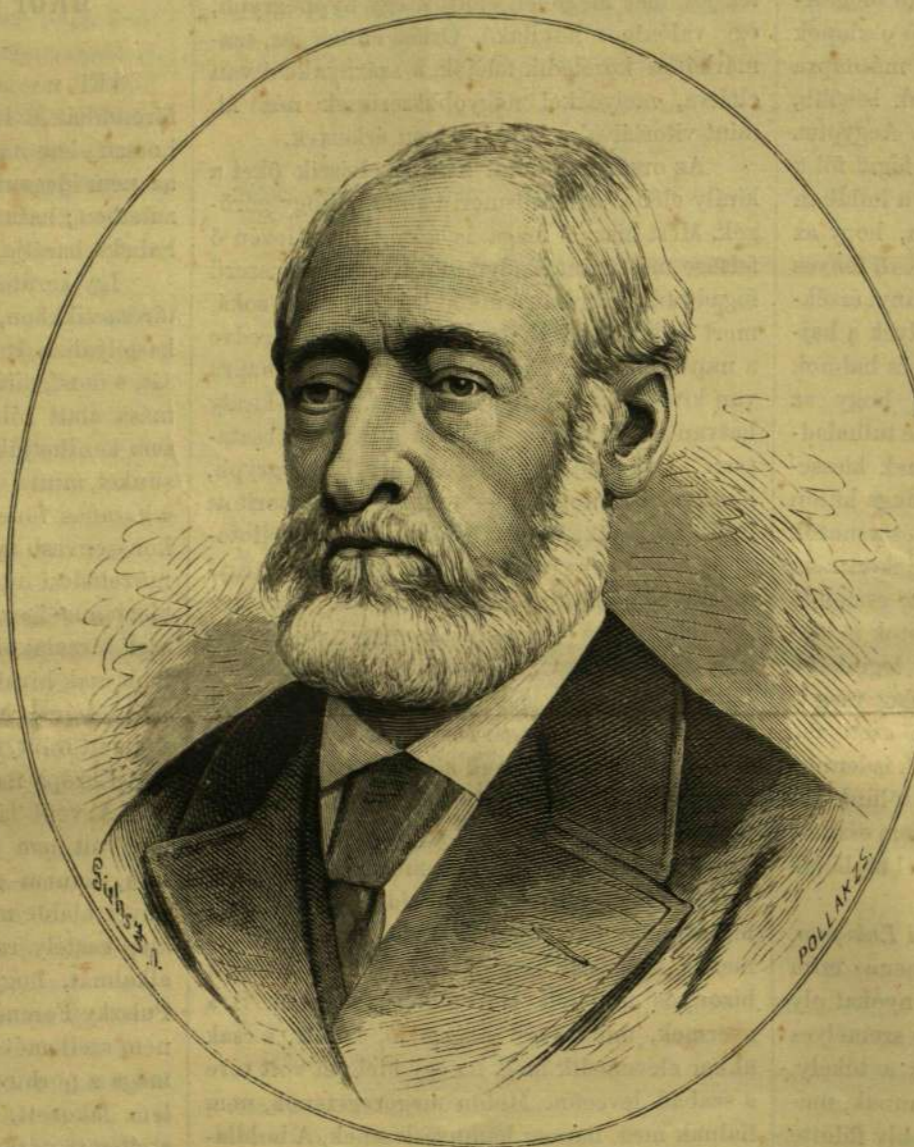
1848-ban őszintén csatlakozván a dolgok új rendéhez, és pedig a Baththyány és Deák által képviselt mérséklő irányban, midőn a dolgok augasztásban oly veszélyesen kezdtek bonyolodni, hogy a miniszterium is leköszönt, de Baththyány a nádor által új miniszterium alakításával bizott meg, a külügyi miniszterségre gyöngének talált herceg Eszterházy Pál helyett Baththyány a külügyminiszteri tárczát az európai látkörü Erdődy Sándor grófnak ajánlotta föl s vele már a követendő politika iránt is megegyezett. A miniszteri névsor, s benne Erdődy is,

fölterjesztett ugyan, de meg-erősítést nem nyert. A bécsi udvar véget akart vetni az általa ugynevezett alkotmányosdinak, s ezzel a nemzetet a forradalom terére kényszerítette. A mérséklt elemek lába alól kisiklott a talaj; Széchenyi megőrült, Eötvös kibujdosott; Batthyány közharcosként állt a nemzetör-ségbe; a nádor elhagyta állá-sát s az országot; a forrada-lom kitört.

Gróf Erdődy szerepe ezzel szintén bevégeződött. Ő sem a forradalom, sem később a reak-ció szolgálatára nem érzett hi-vatást magában s az erre kö-vetkezett súlyos és gyászos évek legnagyobb részét külföldön töl-tötte, megőrizve mindig hazafi-ságát, igazi magyarságát.

Hazájába állandóan csak az alkotmányos élet sorompói-nak újra megnyitva s a törvé-nyes állapotok helyreállta hozta megint. A koronázással 1867-ben a régi zászlós urak is visszaál-líttatván, gróf Erdődy főlovász-mesterei méltóságot nyert, miu-tán már előbb kir. kamarás volt s ujabban val. b. t. tanácsossá is kinevezetett.

De idős volt már, mintsem a politikai életben tevékeny részt vehetett volna. Csak a közmű-velődési társulatok tanácsában

GRÓF ERDŐDY SÁNDOR. — ELLINGER FÉNYKÉPE UTÁN.

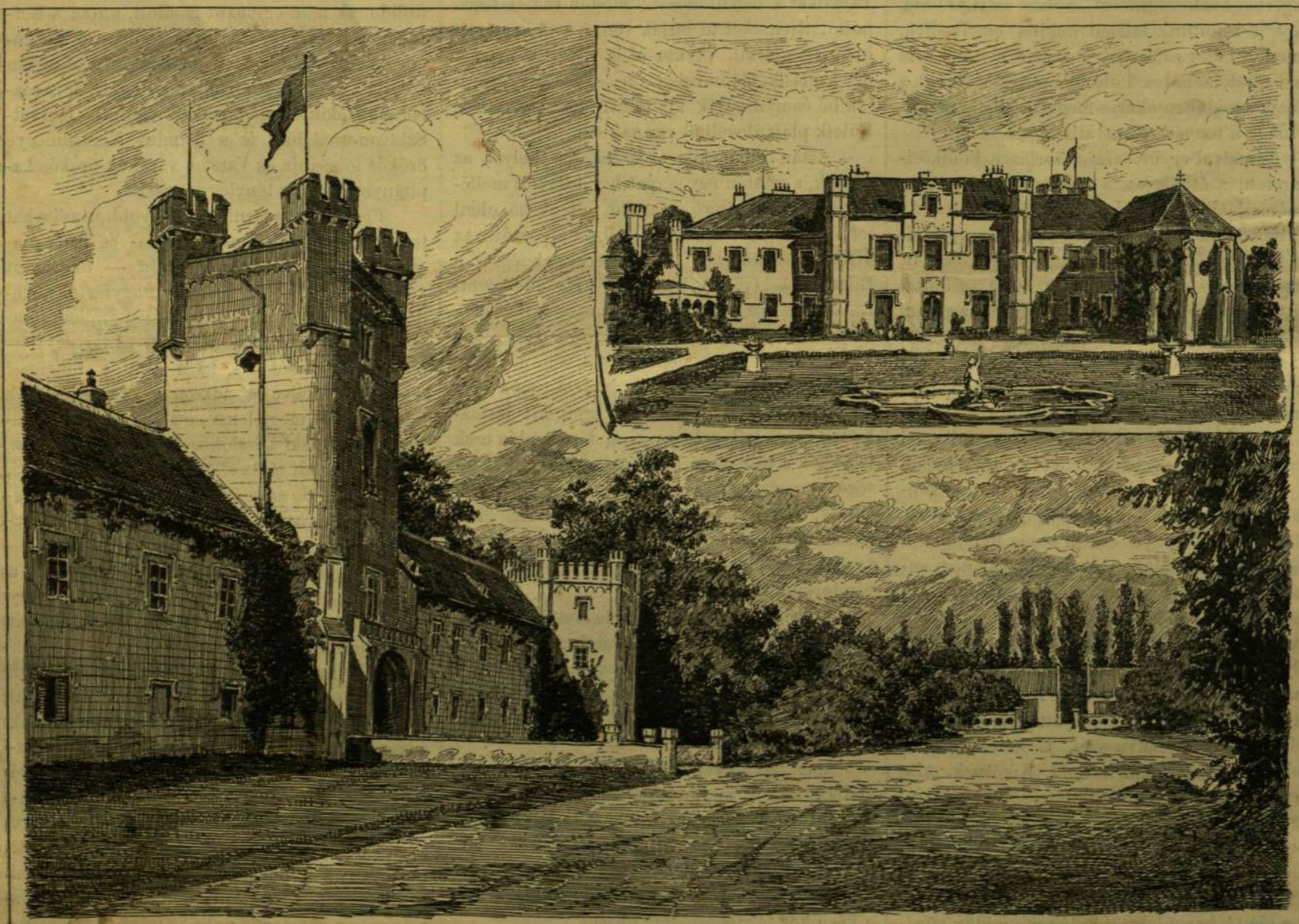
és üléseiben s a főrendi házban jelent meg olykor. De neve a legtiszteltek közé tartozott, mert nemes és hazafias érzelmei minden kételyen felül állot-tak.

Ideje legnagyobb részét vépi kastélyában, Vas megyében, töltötte, hol minden régi kedves emlékeiről beszélt s nemes izlé-sét árulta el. Itt élt együtt bol-dogan nejevel, Pálffy grófnővel, kitől nem maradtak gyermekei s e miatt öröke is unokaöcsésé-re, Ferencz gróf második fiára száll. A boldogult grófnő szobái most is abban az állapotban vannak, melyben őket kora ha-lálával elhagyta, s a rá mindig hűn emlékező férjnek szenté-lyeül maradtak.

A vépi kastély, melynek két oldalról fölött képét szintén mai számunk közli, az ódon egy-szerűség s a modern műizlés tulajdonait egyesíti magában. Három szárnyra van kitérve, egy emelettel s magas ujkori toronnyal. Belseje a képzőmű-vészet remekait és az angol kényelmét, udvara és kertjei a művészi kézzel megemesített természet szépségeit tüntetik föl. Termeiben elsőrangú művészek festményei és szobrai vonzzák a műértő szemlélőt; míg a ké-pes termek egyike az Erdődy-

TRANSVAALBÓL. — A BOEROK VÁNDORLÁSA.

VÉPI KASTÉLY (VASMEGYÉBEN). — DÖRRE TIVADAR RAJZA.

NIZZAI SÉTÁNY (PROMENADE DES ANGLAIS).

— önk fogalma sincs róla, mily szegények; igazán el sem tudom képzelni, hogy élhetne meg nélkülük. Nem szeretetét vagy hozzá való ragaszkodását értem, — nem, ambár jobban szeret, mint bárki mást, István bátyám halála óta; hanem azt, hogy nélkülük sokban fogyatékokat szenvedne — de oly nehéz kimagyarázni magamat.

— Valóban nehéz volna kimagyarázni, hogy lehetne miss Langtreynak hátrányára oly házasság, mely mindkettőnknek jogot és alkalmat adna, segíteni rajta.

— Segíteni rajta? Segíteni Eszter néni? Mily kevéssé ismeri őt! Oly büszke, a mily szegény. Segélyt nem fogadna el, tölem sem!

— Kedves Winifred, ez képtelenség.

— Lehet képtelenség, de úgy van. S végre is, az az ön pénze volna; s ambár a régi viszáltnak vége: ő most sem felede el. — Oly sok, sok évig tartott az, önre tette és sirba vitte István bátyámat; s ambár Eszter néni, a maga módja szerint, szereti őt, de —

— En azt hiszem, miss Langtreyp egy ohajtotta e házasságot, mint atyám.

— Ugy van, ohajtja.

— S ön mégis elhalasztást kíván, míg ő él! Ez rossz logika, Winifred.

— Lehet, hogy rossz logika. De ha ön tudja mily koldusok vagyunk. Koldusok — ez az igazi szó. Ugy van. En varrom minden ruhánkat; segíték Ruthnak a fejében; főzők; mosogatók; szolgáló és szobaleány vagyok. No, most már átláthatja, hogy Eszter néni nem lehet el nélkülük. Ön megütözik, bosszankodik. Kérem ne tegye; higgye el, én oly boldog, oly elégtül vagyok! Nem is lehetnék boldogabb.

Hangja megtört. Sirt és nevetett egyszerre, lord Brackenbury meg soha sem látta őt ilyennek.

— Kedves gyermek, hagyja el! Ne sirjon. Igazán nem is képzeltem — hogy ön — vagyis miss Langtreyp — igazán nem is tudom mit mondjak.

— Sajnálom, szegyenlem is, hogy mind ezt elmondtam; önnek rossz kedvet, talán szegyet okoztam. Kérem, bocsásson meg.

— Nines mit megbocsánom; ellenkezéleg örülök, hogy megtudtam az igazat. Ebből azt is megtudtam, hogy semmi könynyebb, mint a kegyed helyét a majorban kipótolni s az Eszter néni szükségéről gondoskodni a nélkül, hogy büszkesége sérelmet szenvedne. Csak bizza reám. Addig is, mivel látom —

Élesen szemébe nézett s kis szünet után folytató:

— Mivel látom, hogy kegyed jelen helyzetben elégtül talán mondhatom, abban megmaradni ohajt, — helyesen mondtam?

— Ugy van, egészen helyesen.

— Igen. Ezt látva, mondom, jobb lesz, ha még várunk. Meddig várjunk, Winifred?

Miss Savage hallgatott.

— Mondjuk talán — egy évig?

— Miért tűzzünk ki határidőt egyáltalán?

— Mondá alig hallhatólag a leány. — Miért ne várjunk — s majd meglássuk?

— Meglássuk, mit? Édes Winifred, határlatanul ily fontos ügyet nem lehet elnapolni. Mondjon hosszabb határidőt s én elfogadom; csak legyen meghatározva. Elég lesz egy év?

Komolyan nézett rá, de harag nélkül. A leány elfordította fejét e tekintet benyomásától. Elpirult — aztán meg elszápadt.

— Ha lehetne — két évig, suttogá.

— Jó, legyen két év; sok idő, de kegyed úgy akarja, elfogadom.

Szerette volna mondani, hogy köszöni, hogy örvend, hogy sajnálja, — de egyiket sem bírta kihozni.

— Hagyja el, édesem. Ha megnyugszik benne, nekem az elég. Megértettük egymást s ez a fődolog. S most mielőtt elválnék, egy kéré-

sem van. En még nem adtam kegyednek jegygyűrűt, pedig az multhatatlan; már rég kellett volna, hogy adják, hiszen jegyesek voltunk. Remélhetem-e, hogy viselni fogja kedvemért?

S ezt mondva, zsebéből egy kis marokkóbortkot vont elő, melyben egy nagy solitairrel ragyogó arany gyűrű volt.

— Nagyon szép, — mondá miss Savage, visszahúzódva. — Igen is szép nekem.

— Azt tagadom.

— De én nem viselek gyűrűt. Nem is volt gyűrűm soha.

— Egyvel több ok, hogy legyen. Lássuk, talál-e az ujja? Engedje fölpróbálnom. Nem erre — a másik kezére.

Ha miss Savagének soha sem volt gyűrűje, bizony lord Brackenbury sem adott még soha senkinek. Kissé zavarban érezte magát, a mint egyik kezében egy kis női kezét, másikban egy gyűrűt tartott. De azért a legjobb magatartással végezte a csöndes kis szertartást; azt mondta: nagyon jól áll; s ez nap már másodszor — megcsókolta a kezében nyugvó kis kezét.

Igy az eljegyzés megtörtént, az egybekelés pedig, mindkettejök megnyugvásával további két évre elhalasztott.

NYOMA VESZETT!

EGYIK KEZÉBEN EGY KIS NŐI KEZET, A MÁSIKBAN EGY GYÜRÜT TARTOTT.

A szabadság oly édes! — S lord Brackenbury, ambár kített magáért mint türelmetlen szerelmes, csöppet sem bánta, hogy módjában lesz egy nagyobb kirándulást tenni yachttal a norvég-parti fjordokhoz s gondolkodott, vajjon nem lesz-e kedve Lancelotnak is a jövő tavasszal elkísérni őt a jóniai szigetekre?

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

Az amerikai és brit lapok között egy amerikai író a következő összehasonlítást teszi: «Allitsunk egymás mellé tíz londoni »Times«-t és tíz példányt a »New-York Herald«-ból s a következő eredményeket találjuk: 1. Hirdetések tekintetében mindkét világlap körülbelül egyenlő. 2. Helyi újdonságokra nézve a Heraldban két oldal van, a Timesben egy. A különbség lényege azonban abban áll, hogy a Timesban a részvény-társulatok üléseiről részletes tudósítás van s a képviselők beszámoló beszédei is szóról szóra vannak közölve; a Herald e dolgokat csak röviden itti el, míg másrészt oly baleset, mint a Tay-hidnál történt szerencsétlenség, legalább tíz oldalt venne itt igénybe, míg a Timesben csak ötöt. A Times szerkesztője a hely színére két tudósítót küldene oly utasítással, hogy a lényeges dolgok távirják meg, a többi postán küldjék; az

amerikai lap ellenben elküldene öt tudósítót, talán külön vonaton s még ötöt, hogy mindazokat meginterviewolják, kik az esetről valamit tudnak. Az angol lap 6—10 oldalt szentel a parlamentnek, az amerikai lap alig háromat. Nagy szerencsétlenség-nél, rendkívüli tudományos fölfedezésnél, egy nevezetes ember halála esetén az amerikai lap rögtön kimerítő tudósítást közöl, az angol pap talán csak harmadnapra. Igy a Times a szini és zenei előadásokhoz sem szól rögtön, az amerikai pap ellenben azonnal. 3. Külföldi hírek tekintetében az amerikai lap páratlan, táviratai özönnel vannak, az angol parlamentről szórószertit tudósításokat s pikáns szemléket közöl; a Times a külföldi parlamentekről röviden emlékszik meg s külföldi táviratainak száma igen csekély. 4. A közlemények alaposága és a nyelv korrekta volta tekintetében a »Times« még pár évvel ezelőtt is nagyon föltette állott az amerikai Heraldnak, ma már körülbelül egyenlők. — Eddig tart az összehasonlítás s az amerikai író pótléku még föl említi a Herald nagy tetteit a Stanley-féle expedíciónál. Végül azonban maga is kénytelen fölkiáltani: «Mi az oka mégis, hogy a Timesnak oly rendkívüli tekintélye van, míg a Heraldnak sokkal kevesebb?»

A legkisebb hajó, mely az atlanti ozeánon átkelt, a »Leone di Caprera« volt. 1880 október 3-án indult el Montevidéoból s január 23-án ért Gibraltárhoz. A hajó 27 láb hosszú, 7 1/2 láb széles s 3 láb mély, kenyérfából és cédruzból van készítve, rézborítéka kettős és ékítményei bronzok. Csak egy kis kabin van rajta s utasai három olasz: Fondacaro Vincent Nápolyból, 36 éves, a kapitány, továbbá Grapini Orlando Ankonából s Troccoli Péter Nápolyból. 113 napig tartó utjuk alatt csak három gőzessel találkoztak s egy nagy vihart állottak ki, melynek következtében Lay-Palma kikötőben három napig tartózkodtak. Nápolyba érve Margit királynének és Garibaldi-nak ajándékokat vittek s az érdekes hajót a múzeumnak ajándékozták.

A főkabórokot az Egyesült-Államokban a szücsök annyira dívatba hozták, hogy ez állatot komoly veszély fenyegeti. Nemrég egyetlen szállítmányban New-Yorkból Londonba 92.000 főkabór volt, öt millió frank értékben. A kikészített bőrokat ismét Amerikába küldik.

A francia kristálypalota, melyet a saint-cloudi parkban akarnak fölláttani Nicole terve szerint, a nagy hajón kívül két oldal-hajóval, két galériával s hátul óriási rotundával volna ellátva. A főbejárás a volt palota romjainál lenne, mely múzeummá alakították át. Az egész épület 7 1/2 hektár területet venne igénybe s így harmadfélszer oly nagy volna, mint a Palais de l'Industrie a Champs Elysées. Az épület főhajója 500 méter hosszú s 24 méter széles volna. A kupola 100 méter magas s így 32 méterrel nagyobb, mint a Notre-Dame tornya. Az egész épület vasból s üvegből fog állani. A tervezet most van a francia parlament elé benyújtva.

A belpoklosság már századok óta eltűnt Európából s látszólag csak a mongol fajnál mutatkozik. Közelebb San-Franciskóban e betegség nemcsak a khinaiaknál, de a fehér faj embereknél is észleltetett s állítólag igen gyorsan terjed. Félnék, hogy a rettenetes baj Európába is átjő.

Ejzel világítás nélkül is lehet olvasni — a »Parisian« hire szerint. Egy turini ember ugyanis feltalálta, miként lehet a nyomdatintát bizonyos anyaggal egy összekeverni, hogy sötétben világítson. Az így nyomott könyvet — írja a nevezett lap — utazásnál vagy ágyban mesterséges világítás nélkül is lehet olvasni. Turinban már a napokban fog egy így készített lap megjelenni.

Nagy fényűzést üznek az amerikai nők a legyezőkkel. Aranyfiligrán név alatt ismeretes az új készítmény, külön meg van rakva gyémántokkal, melyek a legyező keskenyebb részétől fölfelé nagyságban mindig növekednek, az egyes lemezeket pedig rubin szemek kötik össze.

Állatneveket részint alakjuk, részint sajátjaik következtében több növénynek adtak eddig is. Egy angol számítássa szerint a növényvilágban van 2 medve, 3 ökör, 2 macska, 4 kaka, 2 kácsa, 2 elefánt, 2 bika, 3 lud, 5 nyul, 8 ló, 2 leopárd, 3 oroszlán, 2 gyík, 2 majom, 3 kigyó s 4 farkas. A madár- és rovarnevekről e kimutatásban azó sincs, holott ezek is nagy számmal vannak.

A HOL KIRÁLYNÉNK TARTÓZKODIK.

Erzsébet királyné tudvalevőleg az utóbbi két-három év alatt Angliában vagy Irlandban szokott néhány hetet vadászni. Jelenleg az irlandi zavargások miatt Angliát választá s a Combermere vicomte kastélyában Cheshireban lakik, nem messze Liverpooltól és Manchester-től. Legközelebbi vasúti állomása Crewe. A szomszéd Whitechurch mezőváros hajdan jelentékeny piac volt különösen ló- és kocsi-vásárok számára. Templomában van eltemetve a »VI. Henrik«-ből ismeretes »Talbot«, kinek sírját a restauráció alkalmával nemrég fedezték föl.

Maga a kastély és környéke Anglia kitünő vadászó helyei között is elsőrendű helyet foglal el. A pompás gót styben épült kastély park közepén épült, s hatalmas hat-hétszázados fák veszik körül, miket fejsze még nem érintett soha. Sűrű bokrai, buján tenyésző fűvében gyakori a róka, s a meet megtörténhetik a kastély közvetlen közelében is. Lord Combermere, a kas-

tebb teriméjű. A kastély egy-emeletes, a tető alatt van néhány padlásszobaszerű helyiség a cselédség részére. A királyné a kastély jobb részét foglalja el, mely szerény három szobából: étkező-, alvószobából és szalonból áll; mindenütt lehetőleg legtökéletesebb kényelem van, de fényűzés nem látható sehol, a butorok mind régiék és rokokó-modorban készültek. A balszárnyban laknak Festetics grófné, Nopcsa báró főudvarmester és Liechtenstein Rudolf herceg. Az istállóban, mely harmincz lóra van berendezve s valóságos remeke a csin- és a rendnek, a királyné számára tíz lovat állítottak.

A vadászatok alatt Sir Wattlin William Wynn falkáját — mely Angliában a legkitünőbb — használják.

A vadászatokat úgy rendezték be, hogy a királyné hatszor áldozhat hetenkint kedvező multságának. Reggel 8 órakor reggeliz első ízben, s ha az idő kedvező, kikocsiz a találkozóra, hol már vár rá a szomszéd földesurakból és uri világ előkelőiből álló társaság. Ott

COMBERMERE KASTÉLY (ANGLIÁBAN).

tély mostani tulajdonosának atyja, egy a parlamentben, mint Anglia történetében sokat emlegetett férfiú volt. Rangban egész a tábornagy méltóságra emelkedett, s Indiában sok dicőseget aratott, még több vagyonra tett szert, mit földbirtok szerzésére fordított. Utazása alatt sok érdekes tárgyat gyűjtött össze, miket combermerei kastélyának múzeumban állított föl. E múzeum többnyire ind fegyverekből, ékszer-ekből, diadaljelvényekből áll, sőt van köztük egy ágyu is. Az elhalt lord nagy fekvőseget hagyott örököseire Indiában, s e jószágok mege- kintésére utazott el a mostani tulajdonos. Ily módon Combermere kastély meg volt szer- hető jelenleg királynénk számára, ki e hó közepén már oda is utazott.

A kastélyhoz hosszú, széles fasor vezet; mögötte két angol mérföldnyi tő terület el, rend- kívül kedvező halászzal. A nagy kapun át az angol kastélyoknál szokásos, fegyverekkel gaz- dagon díszített előcsarnokba léphetni. A kastély többi terme, leszámtva a könyvtár és a nagy kényelemmel berendezett dining-roomot, mind

lóra ülnek, s megkezdik a vadászatot, mely addig tart, míg a róka farkát, mint diadaljel- vényt le nem vágják; délután 3 óránál azonban sohanem tart tovább a vadászat. Ha a vadász- tot befejező pont nem fekszik nagyon távol a kastélytól, a királyné mindig lóháton tér haza. A vadászatokon ez idén körülbelül 200-an fog- nak részt venni. A vadászat után a királyné és kísérete együtt ebédelnek a kastély éttermé- ben. A királyné ezuttal april kezdetéig marad Angliában. A vadászatokon mindig sötét ru- hában vesz részt és sportszerű cylinderekalapot visel.

NIZZA.

Azt mondja a szavoyard, hogy »csak egy Nizza van a világon«. Csak ez az egy város az, melyre a természet is jókedve mosolyával tek- int, s kerüli zordon végleteivel, s a művészet, a kultúra-nyújtotta kényelem is reá pazarolja bőkezűsége kincseit.

A nap bár teljes pompájának sugarait küldje is a sötétké olasz égről, felesztendő keresztül még sem égető; a közel havasok nem hogy a hó és jég hidegét hoznák reá, de fölfog- ják az észak szelét; a lábainál elterülő tenger- öbölnek fodros hullámai pedig mintha elaltat- nák a lelket, melynek a végtelenen mereg tekintete. Körülhatárolva egyrészt a hegyek által, természetes bástyával birva az ellen, a mi az időjárásban kellemetlen lehet, másrészt pe- dig nyílt, szabad kilátással birva a szabad tenger felé: lehet-e képzelni ennél elragadóbb hely- zetet?

Bizonynyal a természetnek ez a szépsége az, mely az embert ósidőktől megkötötte e helyen. Azok a Phokis-beliek, kik itt már Kr. e. 5. században megtelepültek s alapították Nikaa városát, és azok a gazdag angolok, kik a mult században nagy számmal jöttek ide nyaralni, s újra alakították az egész várost, ugyanazon ter- mészeti szépségek előtt hozták meg az áldozat- t. S ez utóbbiak valóban fényes, ragyogó városá varázsolták át a régi falut. A tengerpart

mentében, hol a »Promenade des Anglais« elte- rül változó pálmáival és exotikus növényeivel, más oldalon pedig fényes, gazdagságot és pom- pát hirdető palotasoraival — úgy mondják sokat látott utazók — a világ legszebb utcáját találjuk föl. S ezen az utcán csupa előkelő emberrel találkozunk. A születési és pénzariz- tokrácia elsőrendű képviselői gyűlnek itt össze; Albion vöröshaju hölgyeit, a Szajnaparti vi- lágváros tüzes szemű szépeit és a szentpéter- vári szalonok hölgyvilágát találjuk e helyen. Szellős kocsiában itt egy pénzbaró hajtát el mellettünk, amott groomjától kísérve a lord leánya lovagol, vagy udvarlótól környezve egy hajlékony amazon, s világos napernyőkkel sé- tálnak hölgyek, urak. Csupa fény ez, csupa elő- kelőség — szegénység nélkül. Itt nem látni a nagy városok éhező proletárjait. Fény árnyék nélkül.

És vajjon a betegek? Azok a tudósorvad- sos vézna lények, kiknek ott vitanak már orczáikon a temető rózsái, s kik ha orvoslást nem találnának is, legalább üdülést keresni jö-

nek ide? Azok bizony a promenád des anglais-nem találhatók. Ott a nem egészen elzárt levegő-áramlat mindig szellőssé teszi a helyet, a mit ohajta ohajt az egészséges, de kerül a tüdőbeteg. Az elhuzódik innen a tengerparttól, s egészen a hegy tövében választ lakást. Ott a szél nem bántja soha, a meleg nagyobb, a növényzet bujább, üdőbb. Ott december és januárban is szabadban nyílik az ibolya és a jáczint, s februárban a barackfákat már ellep a virág.

Nizza egy megbecsülhetlen drágakő a Földközi-tenger foglalatában, s Napoleonnak bizony nem kért s vett kicsiny díjat Olszországtól a nyújtott segítségért, a midőn Nizzát kérte, s csatlolt Franciaországhoz.

PETŐFI MEZŐ-BERÉNYBEN.

— 1849. május havában. —

Lapunk múlt évi 26. számában «Petőfi kiadatlan arcképe» czím alatt mutatuk be olvasóinknak a költő azon — nem arcz-, hanem egész alak-képet, melyet barátja Orlai Petrics Soma a költőnek 1849 nyarán Mező-Berényben tartózkodása alatt természet után festett, s mely ma már a nem. múzeum birtokában van.

E kép, mint olvasóink emlékezhetnek, pongyolában (egy ingben), hosszú csibukból pipázva s magyaros modoru esztergályozott támlájú karos széken ülve ábrázolja Petőfit.

Ez öreg karosszék tulajdonosa *Bonyhai Benjámin*, akkor és most is mezőberényi birtokos lakos, akkor békésmegegyi számvéví, kinek neve az irodalomban is eléggé ismeretes s kitől lapunk is, kivált régebbi évfolyamaiban, gyakran hozott közleményeket.

Lapunk e régi tisztelt barátja, az említett kép közlése alkalmából, hosszabb emlékjegyzetekkel tisztelt meg, melyekben Petőfiéket, elveszte előtt kevéssel, Mező-Berényben utolsó néhány heti mulatásáról közöl velünk érdekes részleteket.

«Midőn Petőfi — írja Bonyhai — feleségével s alig féleves kis Zoltán fiával az 1849. év nyarán, ha jól jut eszembe, még június havában, M.-Berénybe megérkezett, s miután akkor is, mint a negyvenes évek elején, mikor először fordult meg M.-Berényben, Orlainak közbeesésben állt szülőihez, mint rokonaihoz, beszéltak: ő maga, még ama negyvenes évekből származó régebbi ismeretség folytán, neje pedig — mint a ki kis lány korában nőm nagyanyjánál volt nevelésben: e kettős ismeretségnél fogva minket kis fiacskájukkal s annak dajkájával együtt fölkerestek s Mező-Berényben időzések alatt házuknál mindennaposok voltak. Orlainak már akkor Aradon s a vidéken gyakori festői elfoglaltatása lévén, édesatyja pedig kereskedői üzletével, anyja — különben is beteges létere — háztartási gondjával lévén elfoglalva, s Petőfiéknak magoknak, olvasáson, íráson s fiek ápolgatásán kívül más szórakozásuk nem igen akadván, természetes, hogy hozzánk napokint bizalmasan ellátogattak, habár ittléüket általában bizonyos tartózkodás s elvonultság jellemezte.

«Petőfi tehát, néha viseltes örnagyi, többször vitórlaváson nyári kabátjában, a nap bármely órájában időzött nálunk: kedves pihenőhelye volt az az öreg karszék, mely reám, atyám és nagybátyám után családi ereklyeként jutott, melyben ő sokszor éregette csibukja füstjét, olvasgatta az újságokat, s mikor őt Orlai festette, abban kívánta levétetni magát s azt ez alkalomra tölem csakugyan át is vitette.

«Kedvező alkalmu kinálkozott Petőfi szórakoztatására az én gyakori berándulásom Gyulára, hová megyei számvevői hivatalom miatt be-be kelle rándulnom s hová ő több ízben szívesen szegődött uti társamul. Itt nekem rendes szállásom lévén, miután kocsimmal ott megállottam, Petőfi a megye főjegyzőjéhez, a «Czimbalom» népszerű költője: Szakál Lajoshoz sietett, kivel akkoriban unokatestvére, Sárosi Gyula is gyakran időzött s a lelkes és egymással költői és hazafias érzelmeikben rokon három költő éjfélekkor eltöltötte barátságos beszélgetésben s nyíjas mulatozásban az időt egymással.

«Petőfinek, Mező-Berényben mulatása alatt, egy gondolat forgott agyában szünetlenül, habozva, tételöve: visszamenjen-e Erdélybe, Bem táborába, vagy ne? Neje, családja iránti kötelességére hivatkozással, igyekezett őt lebeszélni az Erdélybe menetről. Úgy látszik roko-

nai (Orlaiék) s barátjai (Szakál és Sárosi) is hasonló véleményben voltak; s talán nem is ment volna el e végzetes és a halálba vezető útjára, — ha a körülmények esetleg oly véletlenül nem alakulnak — a mit én, vallásom taná szerint — predestinációknak vagyok hajlandó tulajdonítani.

«Epen azon, előre meg sem álmodott napra ugyanis, miszt Petőfiék, Egressy Gáborral és Kiss Sándor ezredessel Erdélybe elutaztak, nekem is eleve hivatalos teendőm lévén kitűzve Gyulára menetelre, én azt Petőfivel, nálunk létekor tudattam, kérdezve: nem volna-e kedve harmadnap (holnapután) reggel Gyulára jőni. Ő készséggel vállalkozott.

«Másnap azonban egy kis levélkémbe tudtomra adá, hogy miután kis fia az éjjel nyugtalanul aludt s fél, hogy még rosszabbul lehet, lett az utazásról. Nekem egész nap sok dolgom volt s nem kitéphettem meg Petőfiéket; ők sem jöttek, mit kis fiuk gyöngékedésének tulajdonították.

«Harmadnap reggel, mikor kocsira ültem, felejköz akarek hajtani, megmérendő, ha a kis fiu jobban van, nem határozta-e el Petőfi mégis a Gyulára jövetelre magát? Bár tettem volna! De nóm, azzal állva elő, hogy ha magammal viszem Petőfit s Zoltánt az alatt nagyobb baja talál lenni, mily szemrehányást tennek magamnak s hogy vállalhatnám el a felelősséget? — lebeszéltem szándékomból.

«Magam mentem tehát Gyulára. Lehet képzelnem meglepetésemet, mikor este, későcsökén haza tértem s Orlaiék felé hajtatták, hogy Petőfiéket meglátogassam, s az öreg Petrics, a boltajtóban állva, azzal a hírrel lepott meg: hogy «ne is tessék leszállni, mert Petőfiék a várátlanul ide érkezett Egressyvel s Kiss Sándor ezredessel Nagyváradra, onnan pedig Erdélybe elutaztak, még pedig a számvevő úrtól (már mint tölem) elkerített bősékos kocsin!»

«Hogy Petőfi lelkéből a gondolat, Erdélybe visszatérni, soha sem volt teljesen kiirtva családja s barátainak aggodalmait és lebeszélései által: az több mint valószínű. S erről a mindjárt elmondandók is meggyőzőnek.

«Petőfi ugyanis, mint azt a ma is életben levő Csipkár Pál itteni szűzestem nekem beszélte, őt — mint a ki jó lovával fuvarba szokott járnai — előttevaló nap magához hivattván, vele 10 forintban megalkudt, hogy őket másnap Radnáiig vigye; mivel úgy gondolta, hogy Arad felé az út még szabad Erdélybe. Aznap este későn, már lefekvéskor két úri ember két Csipkáréknál szállást, kiben ő épen Egressy és Kiss Sándor ezredes gyanitja, kik reggel mindjárt Petőfihez mentek tőle. S midőn Csipkár, utra készen, fölzserszámozott lovaival, az Orlai-háznál megjelent, hogy Petőfiéket az egyezés szerint Radnára vigye, Petőfi az udvarra kimenve mondá neki, hogy most már nem Radnára, hanem Váradra akar menni, mire Csipkár a radnái utra kialakult 10 ft fuvarért szintén késznek nyilatkozott. Erre Petőfi azzal küldé a fuvarost nőmhöz, hogy bősékos kocsinak kerje el az utra s abba fogjon be.

«Ez meg is történt, s Petőfi egész kis családjával a kényelmes kocsiába betelepedett. A malum omen azonban nem maradt el. Csipkár lovai, nem lévén az ehkös kocsihoz szokva, megbotkosodtak s — mielőtt Csipkár felülhetett s a gyeplőt kezébe vehette volna — a kocsiat úgy nekivitték a kapufélfának, hogy egyik löcse eltörött s a kovács által kellett megvasaltatni. Az után is az Egressyék kocsija után csak nagy vigyázva tudtak elindulni.

«Igy szakadt felbe a Petőfiék utolsó, rövid időzése Mező-Berényben!»

Visszatérve az öreg karszékre, ekkép végzi a derék öreg ur megemlékezéseit:

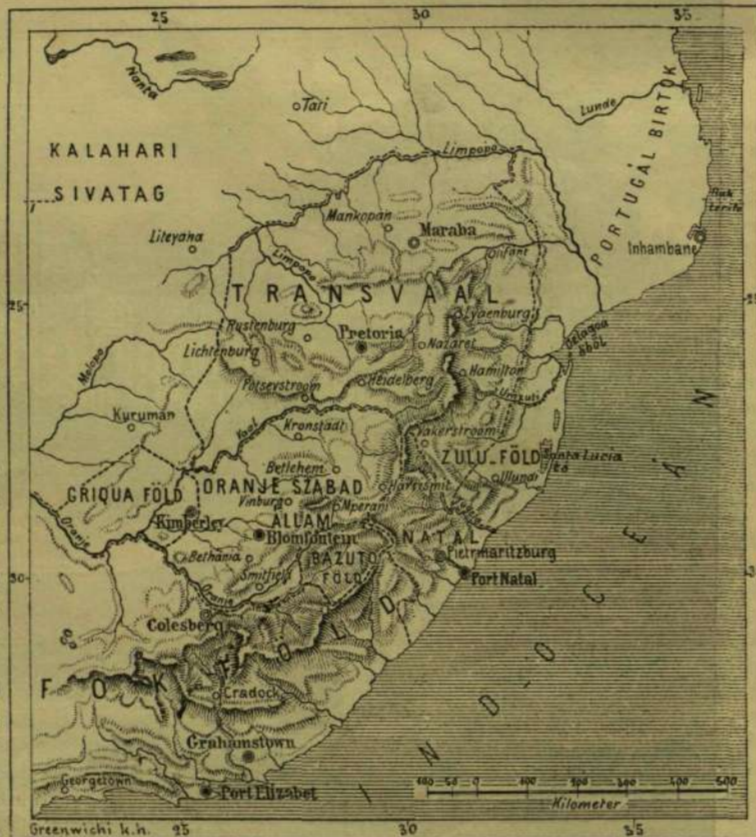
«Minthogy pedig az én százados öreg karszékem, melyet több évekkal azelőtt, egy nálam

ajtók befestésével foglalkozó csabai asztalos, látva annak ütött-kopott voltát, homn nem létemben — csupa kedveskedésből — szintén bemázolt vala, a *Petőfi utolsó arcképének természet után Orlai által lett lefestésénél, mint a festvény kiegészítő része megörökítettett*, habár én ezen, atyáim után örökölt, ereklyéként megöröközött kedves butoradarombtól, melyhez engem szinte annyi édes emlék köt, nehezen válok is meg: mindazáltal hazafiai kötelességet vélek teljesíteni, midőn azt a *nemzeti múzeumnak*, a hol Petőfiéket azon arcképe is őriztetik, ezennel *rendelkezésre bocsátom.*»

A BOEROK ORSZÁGA.

Dél-Afrika egyik vidékének földrajzát mutatjuk be, melyen több ország látható. Ez országok voltaképp ugyanazon nemzetnek, egy európai származású népek képeztek székelyét, mely meghódította azokat a kultúrának, termékenyen tette a földművelés számára s «önkéntelen» vándorlással bejárta valamennyit. Valóságos népvándorlás okozott eme vidékeken, hasonló a régi időkbelihez, midőn egy nemzet kiszorítja hazájából a másikat, s a kiszorított elindul újat keresni.

Az első európai telepítvényt e vidéken hollandok alapították 1652-ben, kik egy várat

Transvaal és a szomszédos területek térképe.

építettek a mostani Fokváros helyén. Először csak az európai kereskedésének biztosítása céljából. Azután látni kezdtek, hogy ezeken a természetből gazdag fölruházott vidékeken, hol olykor ölnyi magasra nőtt a fű, a földművelés is gazdag jövedelmet biztosítana, s a vár őrsege közül sokan kívándoroltak a «senki földjére», s elkezdtek ott nagy mértékben üzni a gazdálkodást. Boeroknak, parasztságoknak neveztek magokat. Dolguk egyre jobban ment, számuk folyton szaporodott. Utóljára egész kis országot alapítottak, mely azonban az európai anyaatlam fenhatósága alatt állott.

1806-ban történt, hogy Hollandia lemondott eme birtokáról Anglia javára. A telepítvényesek nem tudták elszenvedni az új uraságot, mely nem úgy bánt velök mint alattvalókkal, hanem úgy mint legyőzöttekkel. Eladták földjeiket a hol lehetett, ott hagyták veszendőben a hol ez nem ment, s minden ingóságukkal észak felé vándoroltak. Átkeltek a Naranes (Oranje) folyón, s azon nagy mezőségeket erdőségeket foglalták el, melyek e folyó és a Vaal között feküdtek. A művelhető földön városokat és falvakat alapítottak, a többi lefoglalták legelőnek, nagyszámu csordáik számára, melyeket a nomád népek módjára majd itt, majd amott legeltettek. Hely volt elég, mert az ország kiterjedése körülbelül akkora mint a Szent-István korona birodalmáé, s alig 30,000 ember lakott benne.

Az angol kápszáság azonban nem sokáig tűrhette a maga birodalma szomszédoságában egy művelt, gazdag földet, mely ne angol birtok legyen. Utánuk ment, elfoglalta ezt a tartományt is. De a boerok nem tudták tűrni az angol igát. Potgieter és Maritz vezérlete alatt elindultak kelet felé, elfoglalták a bazutok földjét, s kiterjeszkedtek egész a tengerpartig. Új országukat Natalnak nevezték, s független szabad államnak nyilatkoztatták.

Sokszor kellett a szomszédos néger törzsekkel hadakozniok, s a mellett Anglia csak arra várt, hogy az új helyen kissé összeszedjék magokat, megvagyosodjanak, s kész volt megragadni ellenük az első ürügyet. Pedig kikötőzések után a Naranes folyó melletti államról is le kellett mondania, mert kormányzásának költségeit nem fedezték a bevételek. 1842-ben Smith parancsnoksága alatt benyomultak az angol csapatok Natalba, de a Pretorius vezérlete alatt álló boerok által határozott vereséget szenvedtek. Csak midőn hajóik Port Natal előtt kikötöttek, látták át a boerok, hogy az ellenállás hasztalan, s elköltöztek ismét észak felé. Átvándorolva a zulu országán, a mai Transvaalban telepedtek meg, s itt köztársaságot alakítottak, melyet 1852 január 17-én függetlennek nyilatkoztattak, s Pretorius elnöknek választották.

Itt egész 1876-ig békében éltek napjaikat. Művelték a földet, s marhát tenyésztettek, mint előbb a Vaal folyó tulsó felén. Országukból csak egy darabot raboltak el az angolok — a gyémánt termő vidéket, miután a jövedelmező bányák megnyiták volt. De e rablásnak fegyveres kézzel nem is szegültek ellene. 1876-ban azon Szekukuni kaffer főnökkel gyűlt meg a bajuk, s Anglia, a mely oly erősen szokta mindenütt hangsúlyozni a kultúra terjesztésének ügyét, igen élénken kezdett érdeklődni Szekukuni iránt. Kivált akkor, midőn a portugall birtokban levő Delagoa öbölétől új vasutvonalat terveztek Transvaalba, miáltal az angolok 50%-os vőmjai fenyegetve lettek. Szekukuni védelmenek neveléses ürügye alatt csapataik bevonultak az országba, s az angol képviselő Shepstone 1877 április 12-én feltűzte a fővárosban, Pretoriában az angol lobogót. Még a jogosság színezetét is kiereszkolta, s néhány megvesztegetett boerral kérvényt íratott alá, melyben Anglia fölzsóllítatik az okkupációra, nehogy a kafferek foglalják el az országot.

Joubert, a boerok fővezére.

Maga az angol parlament és a közvélemény megozolt az kérdésben s a hódítók között sokan ohajták Transvaal önállóságát fontartani. Hollandiából monstre-peticziót küldtek érdeklőkben «az angol nemzethez». De a harc még folyton tart s bármint végződjék is, a civilizációra nézve oly fontos délafrikai kolonizáció anyagilag sokat szenved általa s veszteségeinek kiheverésére hosszas pihenésre lesz szüksége.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle márciusi füzeté már február végén megjelent. Nem hiába, hogy a szerkesztő siettel volt, nagyon érdekes is és már sokan várva-várták. Várták Palszky tanulmányait Martinvocsiól és társairól, mely e füzethben, második közleményével, befejezést nyer. Szívesen hallgatunk volna még Palszky érdekes, eleven, színezett előadását az eseményről s szereplőiről; mert bár Fraknói könyve az eddig oly homályos és kétes pontokat utjonnan világosságra hozott tényekkel derítette föl, a Palszky elbeszélése, azok alapján, még fölfoghatóbbá tette, különösen a főszemély — Martinovic jellemét, ki ellen Fraknói világos ellenzennel veltetik, a mitől a történetírónak tartózkodnia kellett. A bírák jellemzése s a törvényszék eljárása is új s az eddiginél (a Fraknói és Paulerénél) sokkal igazabb világításban jelen meg Palszky nál. Szóval e cikik valódi nyereség, melyet keltszve ugyan a Fraknói könyvének köszönünk, de mely azt egyéniben üdvösen pótolja s igazítja helyre. — De sokan várták a Szemle e füzetét Gyulai költői beszélyének «Szilágyi és Hajmási»-nak megjelenéseért is, hogy olvasva teljes mértékben élvezhessék e szép művet, mint a Kisfaludy-társaság az évi közgyűlésen egyhallsra teshették. Valóban Gyulai költeménye, olvasva, megfontolva még élvezhetőbb, bár hatása a hallásra is nagy volt. A néphagyomány útján a szendői névlen s utána Vörösmarty által is oly szépen kidolgozott balladának nem pusztá kibővítése, parafraza e költői beszély; a mire a ballad-

ban nincs idő, sem szükség, a mélyebb lélektani indokolás s beszélyben helyén van; s ez, különösen a császárleányban oly szépen sikerült Gyulainak, mint csak igen ritka költőtől várható. A mellett az előadásnak az ó-szekely balladák modorát követő egyszerű, magvas, zamatos előadása, az érdekes egyszerű igazsága, a leírások plasztikája, a bár dalának lyrá tisztasága: mind oly széppé teszi e költeményt, hogy újra meg újra olvasni ohajtunk. De e várt két közleménnyel nincs kimerítve a Szemle e füzetének érdekessége. A füzet homlokán ily czimű közlemény áll: «Kossuth és Görgei.» Görgei, a szerkesztőhöz intézett levél kíséretében egy cikket küld, melyben Kossuthnak még 1851-ben a «Köln. Z.»-ban közölt s most az «Irtai»-ban újra kiadott cikke és angliai fölolvásásainak szintén közölt kivonatai ellenében — melyek Görgeit árulónak mondják, — van és vád ellen véde a forradalmi tábornok és fegyverlelvő, s melyet, a bevezető levél szerint «legjobb barátja» — könnyű kitárlálni, hogy ő maga — irt. Hogy Görgeinek a tolla ép oly éles mint egykor kardja volt, azt a «Mein Leben und Wirken»-ből, a «Gazdátlan levelek»-ből, s legújabbban, a «Demár János» stratégiai cikkeiből is tudjuk, melyek főleg Demárszky ellen voltak intézve. A szemle közlemény is élesen van írva. Azt mondja, eltűrhette 1867-ig, hogy árulónak neveztek, mert belátta, hogy nagy szerencsétlenségben a nemzetek s a tömegek bűnbakot keresnek, kire a csapás átkát háríthatassák s ilyenek is kell lenni; «ma már erre nincs szükség» s a tények és a dialektika minden erejével száll sikra a megbélyegző vád ellen. Az érdekes, s tárgyánál és a küzdő felek egyéniségénél fogva történeti fontossága vita, azt hisszük, aligha van Görgei e fölszólalásával befejezve, s érdeklők várhatjuk folytatását. A szemle további tartalma: «Bismarck és az új Németország» Asbóth Jánostól, Dező Béla tanulmányának (az újabb mozgalmak az állattanban) folytatása, gr. Szécheny szék fölvonása Kisfaludy Sándorral, D'Israeli politikai regényének. Endymionnak ismertettese Lányoz Gyulától, I. Napoleonn legújabb életrajzának (Jung francia tíz-évezredestől) ismertettese Wertheimer által s az «Értesítő», néhány kisebb bírálat, mind növelik egyenként a füzet érdekességét.

Kisebb költemények, írta Fejes István. Fejes, ki lapunknak is állandó munkatársa, jobb nevi költőink közé tartozik, ki nem sokat s csak akkor ír, ha gondolata van, vagy érzés készíti. Az elbeszélő nemből «Egy szép asszony» czimű költői beszélyével lépett nyomatékosabban föl, s azzal a Kisfaludy-társaságnál jutalmat is nyert. Lyrai költeményei, hosszabb idő óta, már annyira szaporodtak, hogy két ily kötetet is betöltenének, mint a minőt belőlök, válogatva, közre bocsátott. De a megválogatás még egy költőnek sem ártott soha; s csak a ritka lángelmék kiváltása, hogy abból, a mit teremtettek, egy szikrát se hagyjanak elveszni. Fejes a kiválogatással jó izlésének s maga iránti elfogulatlanságának adta bizonyosságát. Tehetsége eléggé sokoldalú, hogy kötetet ne fárassza ki az olvasót. Legtöbb szerencsével a tiszta lyrai dal érzelmes hurjait pengeti; hangja őszinte, meleg, olykor megkapó; néha a tragikus hurt is érinti. Ebből a genreből valók a kötet legsikerültebb darabjai, pl. a szelidebb érzelmes dalok közül a «Szép tavasz» (3. l.), «Apró örömek» (11. l.), «Füredi dalok», «Megcsendült» (19. l.), «Oh akkor jőj» (80. l.), «Fényes csillag» (81. l.) s számos más; a sötétebb világítás s szenvedélyes hangnak közül a «Hova én őt» (38. l.), «Sötét órákban» (40. l.), «Erdőben» (55. l.), «Süvöltő birodalom» (62. l.) s sok más. A magas rőptű óda barnalma kevésbé van nyitva előtte; de néha itt is tiszta és hamisítlan hangokat talál, pl. «Őszi merengés» (64. l.), «Fecskeimhez» (71. l.), «Jeruzsálem» (128. l.). A tiszta lyrai kívül, bár aránylag kevésbé szerencsével, néha még is tisztességes sikerrel mivel Fejes az átmenő fajok, — az elbeszélő költészetet különösen a genre-t, a tanköltészetre a szatírá. Genredarabjai közt, a komor színezetű «Danó apó», a tréfiás «Két koma», s «Kukafalvi Tóbiás» a jobbák. Szatírájban kevesebb az él és fulánk mint ohajtandó volna; «A politika maszkiái» sikerültebb; a «Középkori nevelés» kissé száraz. — Általában Fejes komoly igyekezetű s nemes kedélyű költő, kinek versei összességében is jó, talán jobb hatást tesznek mint egyenként. Üdvözlőkötétet s ohajtunk annak minél nagyobb el-

A névmagyarosítás ügyében a képviselőház e hó 14-én azt a fontos határozatot hozta, hogy a névváltoztatások iránt beadott kérvényekre ezental nem 5 frtos, hanem 50 krajczáros bélyeg szükséges.

A Petőfi-szobor gipszmintája tökéletesen befejezve áll Huszár Adolf műtermében. A művész a szobor kiállítását néhány héttel elhalasztotta, míg kellemesebb, melegebb időjárás lesz, hogy a nagy műtermében levő verandát megnyithassa, honnét szemlélve a szobor sokkal szebb benyomást gyakorol.

Petőfinék Aszódon is emléket készítenek állítani. Ugyanis az aszódi értelmiség annak emlékére, hogy Petőfi Sándor az aszódi gymnasiumban tanult, elhatározta, hogy a gymnasium előtti tért Petőfi mellszobrával díszíti.

A Széchenyi-szobor-pör vége. Gr. Waldstein János, a szoborbizottság elnöke 5000 frtot irt alá a Széchenyi-szobor talpazatának költségeire, de övezve nem akarta megfizetni, s e miatt pör lett, mely a komáromi törvényszék előtt folyt.

Színészeink száma. A vidéken jelenleg 27 magyar színház van működők, melyeknek összesen közel 750 tagja van. Ezek mindnyájan az országos magyar színész-egyesület tagjai.

Allandó színházakat akarnak építeni Pápin, s az e napokban Kiss László elnöke alatt tartott értekezlet kimondta, hogy a színház a sétatér hátsó részében és a fapiac egy részén, Voyta Adolf terve szerint és a meglevő 4000 frt alapítvánnyal és a meglevő 100 forintos részvények kibocsátása által fedezendő összegből építtessék.

HALÁLOZÁSOK.

BOLLA JÁNOSNAK Pozsonyban történt halálát már röviden említettük, de méltó, hogy a tanítványok tudomány e derék férfiaról még utólag is megemlékezünk. Bolla igen sok érdemet szerzett Pozsony iskolai ügye körül. 1847-ben hívták a szentgyörgyi néptanítói állásról a kath. népiszkolák szervezésére és egy alrealtanoda föllállítására.

Gr. KÁLMÁNY PÁLT e hó 17-én kísérték nagy részvét közt kőröspataki ősi kastélyából a családi sírboltba. A székhelyi családok e derék és hazafias tagja 70 éves korában végzte be életművét, melyen annyi tiszteletreméltó emléket hagyott maga után.

időben visszavonult, de egész haláláig nem szünt meg olyan lenni, kit mindenki becsült és szeretett. Amerikából, Chicagóból e napokban érkezett meg híre egy derék hazánkia elhunytának. NÉMETH JÓZSEF ezredes halt meg ott jan. 28-án 65 éves korában.

KRAUSZ GODOFRÉD LÁSZLÓ, a nagyváradai tankezület főigazgatója, meghalt 76 éves korában Nagyváradon. Több mint ötven évig működött a tanügy terén s tavaly ülte meg tanársága felszázados jubileumát.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: KURINSZKY MIHÁLY, felszentelt püspök és kalocsai kanonok, az egyház és nevelésügy buzgó férfi, példás életű pap, Baján. — BEYER HENRIK, a besztekerébányai főgymnasium tanára, ki nola galicziai születésű volt.

HALÁLOZÁSOK. BOLLÁ JÁNOSNAK Pozsonyban történt halálát már röviden említettük, de méltó, hogy a tanítványok tudomány e derék férfiaról még utólag is megemlékezünk.

HALÁLOZÁSOK.

BOLLA JÁNOSNAK Pozsonyban történt halálát már röviden említettük, de méltó, hogy a tanítványok tudomány e derék férfiaról még utólag is megemlékezünk.

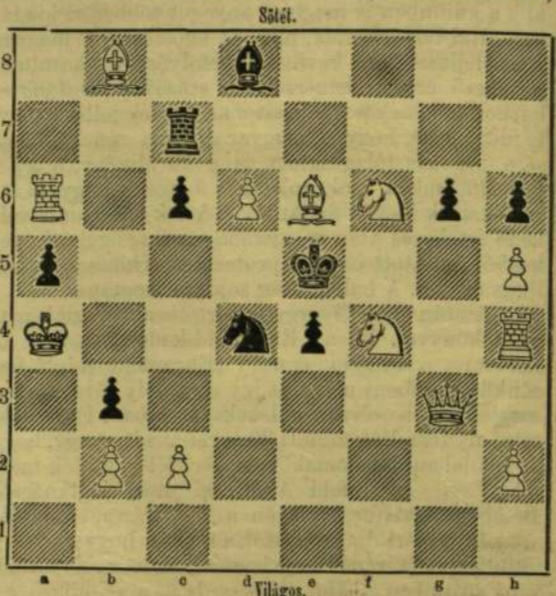
SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

G. P. A szép költői beszélynék fordítása csak félig sikerült. Itt-ott jól folyó verselés, általában jó rímelés, többnyire foglyatékony ritmus, lapos kifejezések, sokhelyt erőteljes néhol az érthetlenség: ime a fordítás rövid jellemzése. Fordított költeményt, kivált így terjedelmét, csak ha minden tekintetben kitűnő volna, közölhetnénk.

Népdalok I-IV. Szabad nyilni. — A vihar szabadba. — Ipolyparti dalok I-IV. — Hobiáth basa. — Borsdal (Ki-ki fogja stb).

SAKKJÁTÉK.

1108. sz. fela. IV. Sahlberg R.-tól. (Stockholmban.)

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1103. sz. feladvány megfejtése.

Table with columns for 'Megfejtés', 'Világos', and 'Sötét'. It lists chess moves like Hg2-h5, Vh2-f2, Fe6-f5, etc.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp József, Sárospatakon Gérecz Károly, Debreczenben Zagyva Imre, Nagy-Dobronyban Németh Péter, Budapestben K. J. és F. H. H.-M. Vasárhelyett Ifj. Kosztka Károly. A pesti sakk-kör.

HETI NAPTÁR. Márcz. hó.

Table with columns for 'Nap', 'Katholikus és protestans', 'Görög-Orosz', and 'Izraelita'. It lists religious events for each day of the month.

Tartalom.

Szöveg: Hugo Viktor. — Dalok. Fejes István. — Összeállítás. Dimótor Pálló. — Magyar cigánydalok. Ködi Szász Béla. — Egy 6-kori Verne. — Gróf Erdődy Sándor. — Szerb író Damjanicsek. — Hogy fogják a farkast? Feriától. — Nyoma veszett! Angol regény. — Egyreleg. — A hol királyának tartózkodik. — Nizza. — Petőfi Mező-Berényben. 1819. május havában. — A boerok országa. Irodalom és művészet. — Közintézetek és gyuletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Feloldás szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér, 6. sz.)

Tekintetes TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnak.

Másfél év óta szakadatlan derék- és kereszt-fájdalomban szenvedvén, minden ezen betegség ellen hirdett szert, köztük korneburgi Kwizda F. J. ur gyógyszer elleni szerét is, használtam, de mind hiába, míg végre az ön által hirdett szabadalm. köszvényvázsonnal kísértettem meg szerencsémét és legnagyobb örömmel és esodálkozásomra ezen köszvényvázsonn roppant fájdalmaitól néhány óra alatt teljesen megszabadított. Kivánságom volna, hogy ezen bizonyítvány nyilvánosság alá kerüljön, hogy mindenki, ki annyit szenved, mint én szenvedtem volt, megtudhassa mit használjon szenvedéseinek megszüntetésére. — Fogadja m. t. gyógyszerészem ur legmelegebb köszönetem és hála nyilvánítását s maradtam mindig tisztelőtel Budapest, IX. ker., malom-utca 42. szám, Luger E.

Pserhofer J. gyógyszerész Bécsben. Singerstrasse 15 „zum goldenen Reichsapfel“.

Vértisztító labdacso, azaz egyetemes pilulának neveztetik, teljes joggal megdöbbenéssel a labdacso elnevezését, minden valóban alig létező betegség, melyben a labdacso már egyszerűen nem bizonyítottan volna csodás hatásokat. A legmagasabb esetekben, mikor számos más orvosság használatánál lett alkalmatlan, a pilulák által számláltásvör és pedig rövid használat után, teljes gyógyulás állt be.

A sok községnél írtatott közlünk nehényt: Tisztelt Pserhofer úr! Érdememmel kell nekem és az orvosoknak is, kiknek az ön vértisztító labdacsoval gyógyították, forró köszönetemet kifejeznem. Így sok betegem labdacsoval a legesodább gyógyorult tanúsítottát, s hol már minden más szer használatán volt. Némely vérfolyása vagy rendetlen tisztáltságnál, nehézség, glüsterás, gyomororgonosság és gyomorgörcs, szédülés és sok baj ellen erősebben segítettek. Teljes bizalommal kérem, ha ismét 12 lekretet küldesz.

Cseney, 1874. máj. 17. Tisztelt Pserhofer úr! Mintán vértisztító labdacsoval német, ki sok évi ideit gyomorbetegben és tagszaggatásban szenvedett, nem csak az életnek visszatért, hanem fiatalok is szerettek neki, nem állhatok ellen más hasznosnak, hanem a labdacsoval, és különösen a német nyelvű folyóiratban közölték, és különösen a német nyelvű folyóiratban közölték, és különösen a német nyelvű folyóiratban közölték.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan ható, kététegetlenül legjobb szer minden köszvényes és csúszos baj, nevezetesen hágyerecsaj, tagcsúszás, görcs, ideges fogfájás, fejfájás, fül-szakadás, stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Chinai toilette-szappan, a legelőkeltebb pangyártás terén. Használatát után a bőr bármelyi része ismét les és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-pör, hurut, rekedtség, fűjtőkész, stb. ellen. 1 doboz 35 kr.

Élet-esszencia (spragel cappepp), jeles házi szer megromlott gyomor, rossz emésztés, s indennebb altesti bajok ellen. Egy üvegecske 20 kr.

Csukamáj-olaj (Darsch-fele), valódi eredetű és hasonló hajók ellen jónak bizonyult. Egy üvegecske 20 kr.

Mia-Poko, valódi chinai szer (Po-Ho-nak is nevezetik), ideges fogfájás, arcz-és fogfájás, migräne, stb. e félek ellen. Számos orvos által megkísérte és ajánlja. Egy csepp a homok vagy halántékre dörzsölve, s a fofájás ellen.

Minden franciaia különlegesség vagy raktáron tartatik, vagy kívánatra pontosan és legesodább meg szerzettetik. Legtöbb a főnevezett különlegesség köztli kapható Budapestben, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerészárában is.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtáránál kapható: A házi nevelés. Példákban előadva szülők, nevelők s különösen községi népkönyvtárak számára.

MÁRTHA. REGÉNY. Irta BENICZKYNÉ BAJZA LENKE. Ára 1 frt 20 kr.

LÉVAY JÓZSEF KÖLTEMÉNYEI. A költő arcképevel. K É T K Ö T E T. Ára füve 3 frt 60 kr. diszkrétben 5 frt.

Dr. Niemeier egészségügyi tanácsos respiratora mell- és láz-betegeknek minden nemben és korban.

Szabadkorva majdnem egész Európában. Kimerülte: Niemeier. Arzobische Sprechstunden: erind munkájában. 6. kötet, 3. szám. Szállítja 30 márkáért, csomagolással, használati utasítással és gyógyjelentéssel együtt.

L. Stackfleher Berlin N. Lindower-Str. 15.

Pagliano Ernő tanár vértisztító szörpje.

Nápolyban, 4 Galata San Marco, Pagliano Ernő tanár házában lesz elárulva. A florenzi házbézarott, miután az egész üzet Nápolyba lett átvéve. Pagliano Ernő tanár az egyetlen, ki vel nagybátyja Pagliano Jeromos tanár értekes fölfedezéseket tett.

Jelenben Pagliano Ernő tanár az egyedüli kézi-íróje a valódi Pagliano-szörpök: e nyilatkozat azért tetetik, hogy többeski se legyen a számos hamisított által rászedhető.

Por lábizzadás ellen. Ezen szer eltávolítja a lábizzadást s az ezáltal keletkező kellemetlen szagot, épen tartja a lábát, és ártalmatlan szemek van bebizonyulva. Egy doboz 40 krajczár.

Georgé Pate pectorale-ja, elnyalkódós, köhögés, rekedtség, hurut, mell- és tüdőbetegségek, gégebántalmak ellen legjobb és legkellemesebb segéd-szernek általánosan elismerve. 1 doboz 40 krajczár.

Tannochnin-hajkenőcs Pserhofer J. től készit és lakusok által valamennyi hajbetegségek között a legjobbnak elismerve, 1 csinosan kiállított nagy szelence 2 frt.

Egyetemes tapasz. Steudel tmártól válogott és szűrt sebek, mérges kelevények, a lábak régi, idősákokonként felnyitott kelésai, makacs mirigyek, fűjtőkész, sebes és gyulladáson mell, megfogható tagok károsodás és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy tágyó 50 krajczár.

Egyetemes tisztító-só. Különösen hajszálak ellen. A hajszálak ellen jónak bizonyult. Egy tágyó 50 krajczár.

Dr. Niemeier egészségügyi tanácsos respiratora mell- és láz-betegeknek minden nemben és korban.

Eredeti keleti RÓZSATEJ, Rusz Károly gyógyyszerésztől.

a bőre pillanatra, nem pedig hosszabb használat után oly gyógyul, valiként fehére fiatal friss színezetét át, mint a mely minden egyéb szer által el nem érhető; a ródot elhalványít, valamint mikor egyéb sárga vagy barna bőrszín is, és egyforma jó hatásról minden teszetre. Ára 1 frt.

Dr. Landauer illatos hajbalzsama, kitörtöt teljesen megváltozt szer, hogy kitörtöt használat után a haj hálulása teljesen megszűntev legyen, annak növeve előmozdítását s a korpa tökéletesen kiirtva legyen. Ára 1 frt.

Rusz Károly utódja (Czerny A. J.) Bécs, L. Wallfischgasse 3. Kitörtötte az 1880-ki bécsi, welsi és st.-pölteni kiállításon.

Kölni víz EAU DE COLOGNE. A legkitűnőbb s az egyedüli valódi a feltaláló eredeti receptje nyomán destillált kölni víz. 6183

Farina János Máriaótl Kölnben, a Rajna mellett. JÜLICH-S-PLATZ Nr. 4.

Vételnél királ-képen arra kell ügyelni, hogy ezen valódi gyártmány minden palackja nem csupán csak Johann Maria Farina név legyen, hanem ezen toldalék is JÜLICH-S-PLATZ Nr. 4.

Kapható Budapestben Vértessy Sándor, Lueff M., Müller J. L. es a legtöbb illatszertárakban.

Pain-Expeller RUGANYOS SÉRVKÖTŐK. A legújabb találmány a Bogard, ruganyos sérvkötő Pollitzeré, új gyurak, valamint nők és gyermekek számára; rugók nélkül, tiests gummitől művészelv szerkesztve, s azon cselje van, ho y még a legidősebb sérvet is a legrövidebb idő alatt egyforma helyesbe hozza, s ép egy napnál, a legfrászabb szakra, vagy sok járka, hogy a szer Magyarországban is minden reálisan sekkül oly nagyserveket készítenek.

Kapható 40 és 70 krajczáros áron: Budapestben a főraktáron Török J. urnál, Aradon Schöfer Antal, Bártfán Schalks József, Bártfán János Tamásy A., Eperjén Schmidt K., Debreczenben dr. Bóthasnek E., Horváth E., Pozsonyban dr. Schoppey V. és Helm V., Szegeden Barossy S., Szigetváron Salamon Gyula, Zólyomban Stech L., Zólyon Welsz S., és Ungor ú. gyógyászok urnáknál és csak nem minden nagyobb város gyógyászárában. 6967

Fontos távol, rövid és gyenge-látóknak! A legjobb szemüveget szolgáltatja jótállás mellett SOLOMONSON N. H. látszerész, Budapest, váci-utca 12. szám. 5926

ARCZBÖR. A szépség egyik fő feltétele a szép arczbor. Még a vérség szép alkotású arc is elhalványul, ha annak bőre kifogyatol. A legesodább szépség pedig csak akkor lesz kellemes midőnyulva, ha a bőr és annak színe nem nédkülözik a tisztaságot, fényt és fiatal üdőséget. Számtalan hölgy elveszt mindent igényét a szépségre, ha arczborra kifogyatolhat. Hogy tehát ez szép eséletfűréségű maradjon a későbbi korokig, használjuk a szarv. A tisztulást, a szarv. A tisztulást, a szarv. A tisztulást, a szarv. A tisztulást, a szarv.

Fontos távol, rövid és gyenge-látóknak! A legjobb szemüveget szolgáltatja jótállás mellett SOLOMONSON N. H. látszerész, Budapest, váci-utca 12. szám. 5926

ARCZBÖR. A szépség egyik fő feltétele a szép arczbor. Még a vérség szép alkotású arc is elhalványul, ha annak bőre kifogyatol. A legesodább szépség pedig csak akkor lesz kellemes midőnyulva, ha a bőr és annak színe nem nédkülözik a tisztaságot, fényt és fiatal üdőséget. Számtalan hölgy elveszt mindent igényét a szépségre, ha arczborra kifogyatolhat. Hogy tehát ez szép eséletfűréségű maradjon a későbbi korokig, használjuk a szarv. A tisztulást, a szarv. A tisztulást, a szarv. A tisztulást, a szarv.

Egy ijesztő betegség

melyben

a nép minden rétege szenved.

A betegség a gyomor kisebbeszerű rendeltenségeivel kezdődik, de ha elhanyagolják, az egész testre, ugymint a vese, máj, s egyáltalán az emésztő-szervekre terjed, a létet kinossa teszi, és csak a halál váltja meg a beteget fájdalomtól. A betegséget maga sokszor a beteg nem őríti. Ha azonban a beteg kérdéseket intéz önmagához, azon helyzetbe jő, hogy megdumálja, hol és mily betegségben szenved. Kérdés: Erzek-e fájdalmakat, erzek-e nyomást vagy nehézségeket a lélekzésnél ebéd után? Szenvedek-e szédülésben? Sárgásak e szemeim? Van-e nyelvem, szájpádláson, fogaimon vastag nyá karéteg ébredéskor, mely a száj rossz ízétől van kísérve? Vanak-e fájdalmam az oldalam vagy hátamban? Nincs-e oly érzésem az oldalamban, mintha májam tágnai akarna? Gyengeség vagy szédülés-e az, mi engem ellep, ha egyenesen állok? A vesék elválasztása kevésbé vagy erősebb színű-e, és észlelhető-e csapadék annak az edényben való hagyásakor? Az érkezés után az emésztés egybe van-e kötve a has felvívódásával? Selekot okoz-e az, vagy büfögést? Nem észlelhető-e sokszor szivdobogás? Ezen jelek nem egyszerre lépnek fel, hanem egyenként kinöznek a beteget egy darab időig és egy fájdalmas betegség előhírnökeit képezik.

Ha e betegség hosszabb időn át figyelembe nem vétetik, száraz köhögést, mely gyakori rosszullettel is egybe van kötve — okoz. Később a bőr száraz lesz és piászkos barna színt kap; a végtagokat folyton hideg verejték borítja. A mint a máj és vese betegbe lesz, csúszos fájdalmak is érezhetők és a közönséges gyógykezelés nem használ a kintöz betegség ellen.

Nagyonfontoságu, hogy e betegség gyorsan és pontosan gyógykezeltessek azonnal annak keletkezésekor; mi egy kevés gyógyszer által, mely az egyedüli szernek tekinthető, az egész betegség eltávolítására, s elérhető, hogy az étvágy visszatérjen és az emésztési szervek egészséges állapotukba visszahelyeztessenek. A betegség neve: «máj-betegség», a legbiztosabb és leghelyesebb ez ellen a «Shäker kivonat», egy Amerikában előállított növényi készítmény, s melynek tulajdonosa White A. J. New-York, London és Majna m. Frankfurt. E gyógyszer a betegség alapjára hat és ezt teljesen elűzi.

Seigl «hatásos labdacsi» szökredek, láz és meghűlés, főfájás és epéláz ellen hatnak. Ezek a legbiztosabb, legkellemesebb és egyúttal a legtökéletesebb labdacok, melyek eddig készítették. A ki ezeket csak egyszer használta, továbbra is használja fogja. Müködésük fokozatos és fájdalommentes, és oly esetekben, a hol a belső nem működnek rendszeren, a kinnal együtt alkalmazandók. Egy doboz ára 50 kr.

Zinten, 1881. jan. 4. White A. J. urnak. Majna m. Frankfurtban. Az ön által em elött 3 hóval küldött Extr. Iridis Vers. compositummal (Shäker kivonat) kísérleteket tettem, és arra a meggyőződésre jutottam, hogy az emésztési szervek hurutjánál, lázas lefolyás mellett is, jótékony hatással van, s az epe hurutját is eltávolítja.

Tisztelettel Dr. Hirsch. Neumark Ny. P. 1880. nov. 21. White A. J. urnak, a M. m. Frankfurtban.

Van szerencsém értesíteni, hogy az utóbbi 14 nap alatt Extr. Ir. Vers. compositumával kísérleteket tettem, és azt észleltem, hogy az egy igen észszerű hasajtószer, mely különösen biztos hatása által kitűnik, anélkül, hogy egyéb alkalmatlan mellékhatása volna, miután a bél nyákhártyáját nem érinti és bevétel után sem rosszulletet sem hasrágást nem okoz.

Tisztelettel Dr. J. Gollner, orvos.

A betegek gyakran bizonyítékokat kívánnak. — Ez meg ezer bizonyítvány birtokában vagyunk Amerika és Angliában lakó személyektől, kik e kivonatot sikerrel használták; minthogy azonban ezen személyek Ausztria-Magyarországból ismeretlenek, nem tartjuk tanácsosnak, ezeket e helyütt nyilvánosságra hozni. Idegen országban idegen levén, nem kívánom, hogy azt higgyék rólam, miszerint hasonló és a szándékom. Meg vagyok győződve, hogy oly szer birtokában vagyok, mely a betegséget gyógyítja, és oly bizalom van, hogy árusítómát felhatalmaztam, minden először vásárolt ügyért, ha az illető bevőve gyógyszerem nem volt hatással, a pénzt visszaadni. Nem kívánom senki pénzét, hacsak ellenértéket nem nyújthatok. A midőn anyai bizalommal vagyok a község iránt, hogy annak szavában hiszek, remélem, hogy ez előzettségemet minden tekintetben igénybe veszi. — Ily határral bizalommal a Shäker-kivonat hatása iránt, kész vagyok ezt közléstani, meggyőződve lévén, hogy a becsületes magyar nép nem akar e bizalommal visszaélni. 6290

Vesedara, kő és egyéb altesti bántalmak. — Ha a test egészséges, akkor annak különböző részei a hűgysön keresztül eltávolítatnak, ha azonban a hűgyszervek gyengék, e részek el nem távolíthatnak, hanem a hűgylóyag, a vesén és hűgysön lecsapódnak, és a mindenkor hozzájövő részek által nagyobodnak, mi néha egy tömeget képez, és egy babszem, sőt tojás nagyságot is elér.

Raktárak: Magyarország, Erdély és Horvátország számára:

Zágráb Finkh M. L., Mittelbach Zeigmond, Budapest Török József gyógyszer-tára, király-utca 7., Dunaföldvár Pap József, Eszék Gobecki József, N.-Beeskerek Mumpser R., Gyöngyös Mersitz Nándor, Nagy-Szeben Teutsch Agoston, H.-M.-Vásárhely Kis Gyula, Károlyváros Fendics Gusztáv, Kolozsvár Biró J., Szék Miklós, Léva Bollmann Ede, Miskolc dr. Herz Mór, Ujvidék Grossinger K., Nyitra Tombor Károly, Nyiregyháza Korányi Manó, Sopron Reker B., Páncsova Graff W., Pozsony Henrici Frigyes, Pisztoray Fel., Soltz R., Selmezbánya Stankay Fr., Szeged Barczay K., Kovács A., Temesvár Jahner C. M., város Hunyadi utca, Tarczay István, Vinkovec Aleman L., Varasd Hochfinger Arn., Versez Bien-rtli G., Zapaný Matter A.

Tulajdonos **WHITE A. J.** Főigynökség és nagyban árusítás Magyarország, Erdély és Horvátország számára Török József gyógyszerésznél Budapesten, király-utca 12. szám.

A BRUCKNER M.-féle csődtömögnek

Budapesten, Erzsébetter 13. sz. alatt létező, dús választékú

vászon kézműzeti divatozikkekból s készítményekből

álló áru-raktára, határozat folytán a **Bruckner M.-féle helyiségben Budapesten, Erzsébetter 13. sz. a.**, nyilvánosan elárusítatik, s az összes áruk kézpénz fizetésre szántúry nagyban mint kicsinyben is átengedtetnek, mely körülményre ezennel **különösen ismét-eladók és háztartások** figyelmeztetnek. Az üzlet berendezés, mint: polczok, támlák és irodai butorizatok, részletekben vagy együtt is megvehető. A törvényszéki becalés kívánatra az illetőknek előmutattatik.

Készletek hölgyek számára.	
Átvétök	1.80
Női kabátok uri facon szerint	3.65
Pongyolák	2.83
Eső-köpenyek	3.79
Entre	1.30
Legujabb női ruhák	5.20
Vásznak és butorkelmék.	
3/4 óriás. vászon 78 ctm.	12
3/4 rómerstáti vászon	15
3/4 zwitteri	15
3/4 domstáti szabadban fehéritett vászon	19
3/4 lepedővászon, lepedőkre, varrási nélkül	22
3/4 atlasz esnivat, divatos csikokkal	22
3/4 damast » szép mintákban	28
3/4 matracokra való esnivat, tartós minőségben	28
3/4 butor-zipaz, kevelv minták	28
Jute kelmék függönyekre s butorokra	28
3/4, 3/4, 3/4 chifonok, 12 krtól feljebb.	28
Butor-cieze, stilszerű minták	20
Törülközők, nyersvászon	12
detto fehéritett, hegyi vászon	18
Csemegé-törülközők	8
Asztaltörülközők	8
Törülközők szines szegélylyel	20
3/4 Kanavász ágyruha	17
Oxford, ingekre és ruhára	13
Kalmuk	18
Kávétörülközők, damasztmintá	48
Divat-árak.	
Ruhakelmék legujabb mintában	14
Diagonal » tavaszi évadra	18
Barege, egyzeres és mintázott	12
Dreidráth-kelmék	22
Gyurott vászon (Kammgaru) divatkelmék	23
Beige, tiszta gyapot, egyszerű és faconirozott	15
Orleans, fekete és szines	18

A fönnevezett árukon kívül vannak még különféle idevágó czikkok, melyek térhiány végett itt nincsenek feljegyezve; ezek is nagyon széles árall vannak kiteve.

Miután a helyiség már kávéházá váló átalakításra ki van bérelve, azért az eladási határidő igen rövidre van szabva s az áruk igen alacsony becsárta vannak téve, hogy az elárusítás minél gyorsabban végeztessek.

Megrendelések és postautalványok czimzandók: **A „BRUCKNER“ csődtömög végeladásnak, Budapest, Erzsébetter 13. sz.**

Theodo tanár szakállhagymája,
legjobb és legbiztosabb szer a szakáll szép növesének eszközlésére.

Számtalanon vannak, még legmagasabb rangu férfiak között is, kik szép szakállukat csupán e szornok köszönhetik.

E szer a szakállt hihetetlen gyorsasággal növesíti, úgy hogy általa még 13 éves ifjak is a legzavidebb idő alatt teljes szakállhoz jutnak, mielő a bizonyítványok ezrei is tanuszkodnak.

Eder Ferenc gyógyszerész urnak Brünneben. A nekem küldött Theodo-féle szakállhagyma kitünően bizonyult, mit közzé nem veszem, annál is inkább, mert azonnal adom a szíves megvásárlására.

Miskolc, 1879. sept. 25-én. Ötregda József.

Férfi József urnak Prágában. Szíves köszönetemet a szakállhagymáért; nagyon jónak találhatott. Mindenkinek a legjobb lélekkel ajánlhatom.

Schwartzbach, 1875. febr. 25-én.

Hiri Károly s. k. építési vállalkozó. Férfi József gyógyszerész urnak Prágában. A szakállhagyma fogalmat meghaladó csodaszernak. Alig gondolhat használat után orómmal látom régi öhajásomat teljesebbé menni. Edrom őnt stb.

Teeschen, 1879. május 23-án. Giedra Wenzel, órász.

Valódi minőségben Budapesten csak Török József ur gyógyszerésznél, király utca kapható; Pozsonyban Pfistery Felicián, Mihálykapu; Temesváron Tarczay Istvánál. Egy csomag ára 2 frt 10 kr. 6291

A ki kétségben van a felett, hogy a hirapokban fölisért számtalan gyógyszereszek viseltessék-e vagy közlék melyik iránt vesztessék bizalommal, annak tanusoljak, hogy Gori-schek Károly es. kir. egyetemi könyvtáros Bécében (Jánváros, 6.) hossza meg magának a „Belegyűjtés“ című könyvecskét, mert abban a legképzőbb szerkezet tárgyalásosan és kimerítően vannak ismertetve, úgy hogy teljes nyugalommal bírhat és a legjobbat választhatja magának. Ezért egy betegnek so költsé sajnálni a fáradságot egy magyar levelezőlap megírására az említett könyvecskéhez annyival inkább, mivel a könyvecské ingyen és bérmentve küldetik meg, úgy hogy az a megrendelőnek semmi egyéb költsége nem kerül.

Hallatlan olesó elárusítás!!!
A nagy égés miatt Pensylvaniában
most érkezett
3648 vég különféle vászon- és asztalnemű.

5000 db. téli slipsz	becsár most csak	—03
5000 » satin nyakkendő	dbja csak	—05
10000 » kis szin zsebkendő		—04
350 vég 26 rőfos koezok, czérna kanavász	4.80	2.45
150 » 28 » jó min. granitzi gyoles	5.95	3.35
140 » 28 » legj. min. hegyi gyoles	7.50	4.40
250 » 30 » fin. shiffon	11.50	4.59
150 » 28 » legneh. sziléziaivászon	10.50	5.90
150 » 30 » legn. v. rumb.kanavász	12.80	6.50
145 » 29 » legfin. hollandi vászon	18.—	7.80
59 » 50 » 3/4 sz. legf. irandi vászon	52.—	17.50
500 » fin. feh. guipour csipke	— rőfe csak	—02
500 pár nyers finisarisnya	— párja	—12
6 db. tiszta feh. bat. zsebkendő		—28
6 » feh. félczér. zsebkendő szin. szél.		—46
6 » legf. feh. oxfordzsebk.	1.20	—65
6 » legj. m. feh. rumb. vászonzsebk.	220.	—98
6 » kit. m. rumb. vászonzsebkendő szin. széllel	3.50	1.40
6 » legf. angol glazbatiszt	3.25	1.20
1 » szines munkás ing	1.20	—55
1 » fehér »	1.50	—65
1 » fin. zephir-ing duplán bélelt	2.50	1.40
1 » fin. creton, oxford vagy shiffon ing	2.10	—98

Kapható **SCHILLER L., Sz.-Fehérvárott.** vászon- és divat-nagykereskedőnél.

Vidéki rendelmények azonnal és legpontosabban eszközöltenek. 6333

VASÁRNAPI UJSÁG
Előzetesi feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 6 frt félévre ... 3 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt félévre ... 3 * Külföldi előfizetőkhez a postai: meghatározott viteldi is csatolandó.

10-ik szám 1881. BUDAPEST, MÁRCZIUS 6. XXVIII. évfolyam.

DOSZTOJEVSKIJ MIHÁJLOVICS TÓDOR.

Gésez életemben fáradtam és dolgoztam mint a barom, a mindennapi kenyérért; már-már azt hívem, hogy valamit csak szerzek gyermekeimnek, és ime itt kell őket hagynom nyomorban... Ezek valának Dosztojevskij utolsó szavai nevéhez, ezeket mondotta február 9-én reggel, és aznap este a sokat szenvedett férfi nem volt többé.

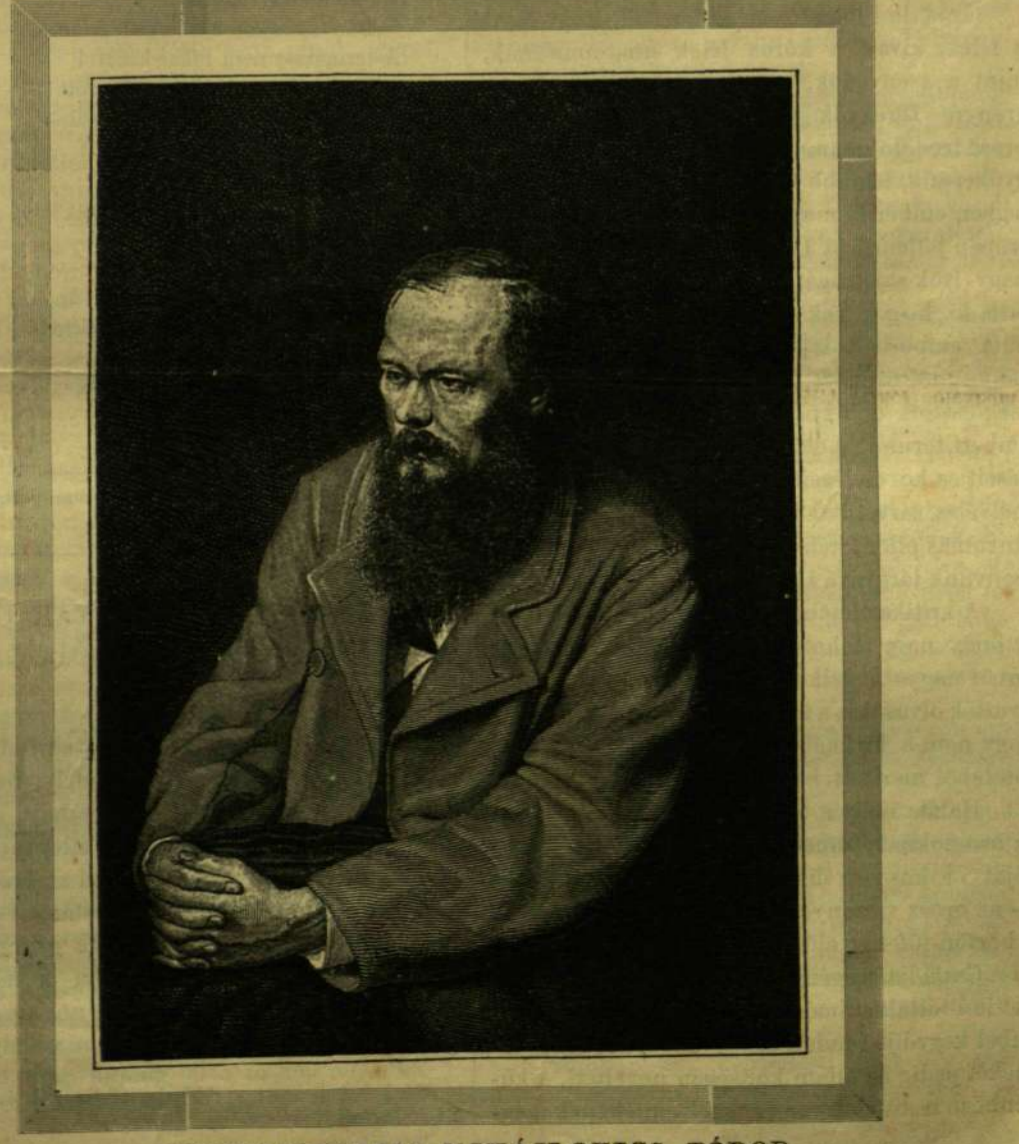
Halálával fölbomlott az orosz irodalmi triász, melyet Turgenyev Iván, Tolsztoj Leo gróf és Dosztojevskij alkotának, e három férfi, ki a jelenlegi orosz irodalom disze, büszkesége, legjelesebb művelője volt.

Turgenyev személyesíti a művelt Európát; hőseit nyugat civilizációja, könnyed, világos gondolkodás, finomság jellemzik; innét van, hogy Oroszországon kívül talán még jobban kedvelik, mint Oroszországban. Dosztojevskij ellenlábasa Turgenyevnek; minden porzikájában, mozdulatában, nehezességében, miszticizmus felé hajló gondolkodásában és bölcséletében körül metszett orosz, kit nyugat műveltsége csak tovább vezetett a saját útján, de meghódítani nem bírt; ilyenek alakjai is. E két szélsőséget áthidalja Tolsztoj, a ki bizvást tekint csak tovább vezetett a saját útján, de meghódítani nem bírt; ilyenek alakjai is. E két szélsőséget áthidalja Tolsztoj, a ki bizvást tekint csak tovább vezetett a saját útján, de meghódítani nem bírt; ilyenek alakjai is. E két szélsőséget áthidalja Tolsztoj, a ki bizvást tekint csak tovább vezetett a saját útján, de meghódítani nem bírt; ilyenek alakjai is.

Irányánál fogva a három közül Dosztojevskijről vett legkésőbb tudomást a világ, pedig mind művei, mind egyénisége nagyon is megérdemlik a velök való megismerkedést.

Született 1821. november 11-én Moszkvában. Atyja orvos volt és fiát is realis pályára szánta. 15-ik évéig Moszkva egyik legjobb híri intézetének volt növendéke, ekkor ment át Pétervárra a mérnöki intézetbe, s a tanfolyamot sikerrel végze el. Rövid ideig államszolgálatban volt, de csakhamar odahagyta azt, ugyszintén a mérnöki pályát is, a melyre készült és szíves-lelékkel fogott hozzá az íráshoz.

1845-ben írta meg első beszélyét «Bjednyje lyudi» («Szegény emberek») czim alatt, mely Nekraszov után a híres Bjeleszkij kezéhez jutott, a ki elragadtatással olvasta a munkát és buzditotta íróját a tevékenységre. A rákövetkező évben megjósolta sorsát is, mondván: «Dosztojevskij azok közé tartozik, kiket nem egyhamar értenek meg, kiknek nem rögtön adóznak elis-

DOSZTOJEVSKIJ MIHÁJLOVICS TÓDOR.